

"Kaava-asiakirjoissa ja selvityksissä on Pankakosken aluetta koskevia tietoja, tekstejä ja kaavaratkaisun ym. kuvauksia. Pankakoski (Karttaosa C) ei kuitenkaan ole nyt mukana kaavan ehdotusvaiheen käsittelyssä. Pankakosken osa-alue on erotettu omaksi kaavaprosessikseen luonnosvaiheen jälkeen alueella olevien kaavaratkaisujen ollessa avoimena."

LIEKSA

Lieksan keskustaajaman osayleiskaavan vyöhykkeen 1 arkeologinen inventointi ja vyöhykkeen 2 arkeologinen esiselvitys 2019

Versio 2, syyskuu 2020.



**Timo Sepänmaa
Hannu Poutiainen
Timo Jussila**



Tilaaaja: Lieksan kaupunki

Sisältö

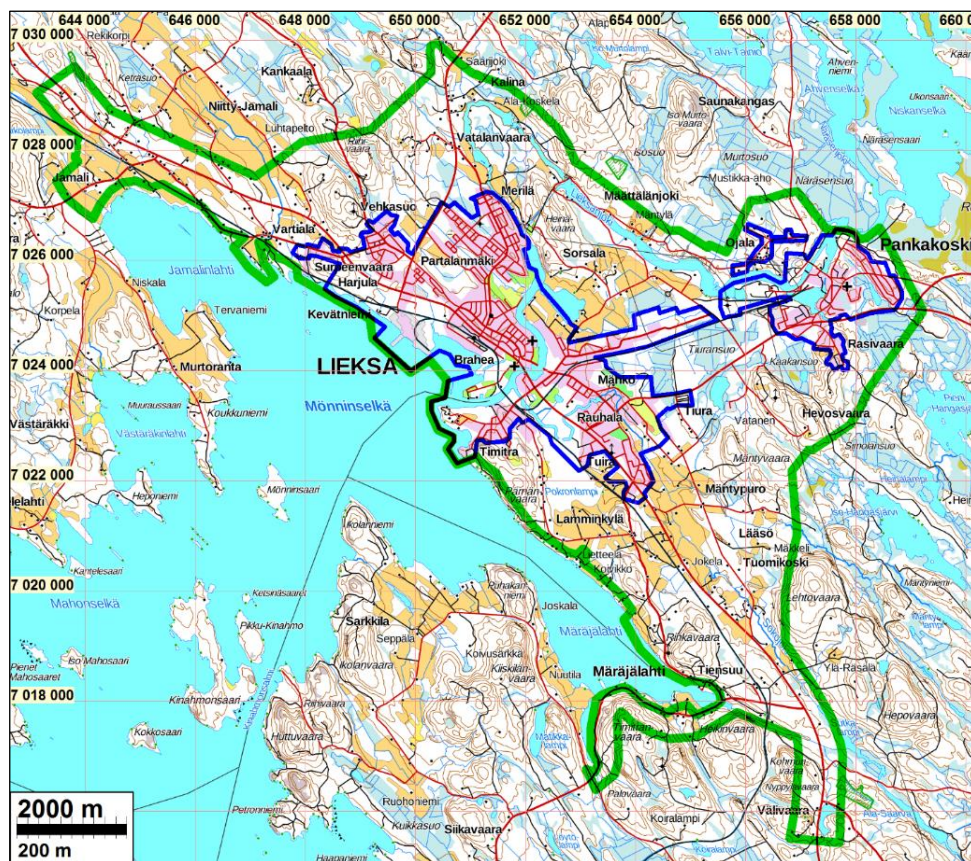
Perustiedot.....	3
Inventointi	3
Vesistöt ja esihistoria.....	4
Historiallinen aika	5
Lähteet	7
Vyöhyke 1.....	8
Inventointi	8
Kohdeluettelo	8
Yleiskartta.....	9
Historiallinen aika	10
Tulos	15
Muinaisjäännökset.....	15
1 LIEKSA HONKALA	15
2 LIEKSA POKRONLAMPI	16
10 LIEKSA KIRKKOSAARI 1	18
20 LIEKSA PANKAKOSKEN RUUKKI	20
22 LIEKSA TIMITRAN PIISKUUPETÄJÄ.....	24
Mahdollinen muinaisjäännös	25
11 LIEKSA BRAHEAN KAUPUNGIN PAIKKA	25
Muut kohteet	26
23 LIEKSA RANTALA	26
24 LIEKSA.....	29
25 LIEKSA PIKKU-PAPPILA	29
26 LIEKSA PIKKU-PAPPILA	30
27 LIEKSA PAPPILANNIEMI	31
Löytöpaikat	31
5 LIEKSA NOTKOLA.....	31
9 LIEKSA TIMITRANNIEMI	32
12 LIEKSA ILJANNIEMI	33
13 LIEKSA SAAVANNIEMI 2.....	33
14 LIEKSA HOVILA.....	34
15 LIEKSA RAVIRATA	35
21 LIEKSA SOKOJOKI.....	35
Vyöhyke 2.....	36
Selvitys.....	36
Kohdeluettelo	37
kohdekartta.....	37
Historiallinen aika	38
Maastomallihavainnot.....	40
Muinaisjäännökset.....	42
16 LIEKSA SAAVANNIEMI 1.....	42
Mahdollinen muinaisjäännös	42
17 LIEKSA TÄDINSUO 1.....	42
18 LIEKSA TÄDINSUO 2.....	43
19 LIEKSA TÄDINSUO 3.....	43
Löytöpaikat	44
3 LIEKSA MÄÄTTÄLÄNJOKI.....	44
4 LIEKSA PELTONIEMI	44
6 LIEKSA PUKARA	45
7 LIEKSA SAAVANNIEMI.....	45

Kansikuva: Lieksajoen rantaa Pankakoskella.

Perustiedot

Alue: Lieksa. Keskustan osayleiskaavan vyöhykkeet 1 ja 2.
Tarkoitus: Selvittää kaava-alueen kiinteät muinaisjäännökset ja muut arkeologiset jäännökset. Maastotutkimus vyöhykkeellä 1, vyöhykkeeltä 2 esiselvitys.
Työaika: Maastotyö 30.–31.10.2019.
Tilaaja: Lieksan kaupunki.
Tekijät: Arkistotyö ja valmistelu: Timo Jussila. Maastotyö: Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen. Raportin koostaminen maastotyön tekijöiden aineistosta Timo Jussila.
Tulokset: Vyöhyke 1: Inventoinnin tuloksena vyöhykkeeltä tunnetaan **5 kiinteää muinaisjäännöstä**: 2 moniperiodista asuinpaikkaa, joista toisella myös kalmisto, 1 historiallisen ajan asuinpaikka, 1 historiallisen ajan teollisuuskohde ja 1 historiallisen ajan tapahtumapaikka. **1 mahdollinen muinaisjäännös**: historiallisen ajan kaupunginpaikka. **5 muuta kohdetta**: 1 historiallisen ajan maarakenne, 4 historiallisen ajan asuinpaikkaa. **7 löytöpaikkaa**: kivikautisia esineitä, joista osan paikannus on summittainen.

Vyöhyke 2: vyöhykkeeltä tunnetaan ennestään **1 kiinteä muinaisjäännös** kivikautinen asuinpaikka. **3 mahdollista muinaisjäännöstä** kivikautisia asuinpaikkoja. **4 löytöpaikkaa**: kivikautisia esineitä, joista osan **paikannus** on summittainen. Vyöhykkeeltä 2 paikannettiin vanhoilta kartoilta 31 vanhaa talonpaikkaa ja maastomallista 6 arkeologiseen jäännökseen viittaavaa maastonmuotoa, joiden muinaisjäännösstatus voidaan selvittää maastotutkimuksella.



Vyöhykkeen 1 raja-alue sinisellä ja 2 vihreällä.

Tässä syyskuussa 2020 laaditussa raportin 2. versiossa on paikoin täsmennetty ja selkeytetty työn kuvausta sekä kohdekuvauksia. Mitään muutoksia pääasiaan eli tulokseen ei ole tehty.

Inventointi

Lieksan kaupunki on laatimassa asemakaavaa Lieksan ja Pankakosken taajamien alueelle sekä niiden ympäristöön. Lieksan kaupunki tilasi kaava-alueen muinaisjäännösselvityksen Mikrolitti Oy:ltä.

Osayleiskaavassa on kaksi erillistä vyöhykettä. Lieksan ja Pankakosken taajamien kohdille rajatut erilliset alueet ovat vyöhyke 1, ja niitä suurimmillaan n. 7 km säteellä ympäröivä alue muodostaa vyöhykkeen 2. Vyöhykkeeseen 2 kuuluu alueita Pielisen Monniselän, Jamalinlahden ja Märjälänlahden rannoilla, Lieksanjoen rannoilla ja Nurmeksen/ Joensuun tien molemmin puolin.

Vyöhykkeelle 1 tehtiin arkeologinen inventointi maastotöineen, ja vyöhykkeelle 2 arkeologinen esiselvitys (joka vastaa inventoinnin valmistelutyötä) ilman maastotyötä.

Valmistelutöissä alueilla sijaitsevat ennestään tunnetut arkeologiset kohteet selvitettiin muinaisjäännösrekisteristä. Vanhoilta kartoilta paikannettiin vanhat talonpaikat. Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineistosta laadittiin maasto-malli (viistovalovarjoste) asetuksin joilla saataisiin esiin parhaiten arkeologisesti kiinnostavia maastonmuotoja. Siitä etsittiin arkeologisesti mahdollisesti kiinnostavia maarakenteita ja maastoja. Alueen vesistöhistoriaan perehdyttiin esihistoriallisille, rantasidonnaisille muinaisjäännöksille mahdollisten korkeustasojen selvittämiseksi.

Maastotyössä käytettiin normaaleita yleisinventoinnin menetelmiä: silmänvaraista havainnointia, satunnaista koekuopitusta lapioilla (ns. lapionpistot), käsikairan pistoja, ja joissain tapauksissa voitiin käyttää metallinilmaisinta. Tarkemmin tutkittavat maastot valittiin ensin karttojen (myös vanhat kartat) ja laserkeilausaineiston ja joissain tapauksissa ilmakuvien tarkastelun perusteella ja edelleen sen mukaan mitä maastossa havaittiin – maastohavainnot, johon sisältyy havainnointimahdollisuuksien arviointi, ohjasivat suuressa määrin maastotyön kohdentumista.

Vesistöt ja esihistoria

Maamme viime jääkauden jälkeisen varhaisimman asutuksen aikainen Pielisen muinaisrantataso, jolta periaatteessa voisi löytää kivikautisia asuinpaikkoja, on Lieksan keskustan alueella noin 116 m tasolla (n. 8700 eKr.). Vedentaso on laskenut 8000 eKr. mennessä noin 109 m tasolla, minkä jälkeen asutus on jo alkanut olla tiheämpää, Noin 5000 eKr. on Pielisjärvi ollut n. 101 m tasolla ja ajanlaskun alussa n 96 - 95 m tasolla. Nyt Pielinen on n. 93,7 m tasolla.

Periaatteessa keskustan alueelta on mahdollista löytää rantasidonnaisia esihistoriallisia muinaisjäännöksiä n. 116 m tasolta alkaen alaspäin lähelle nykyrantaa n. 95 m tasolle. Varhaismesoliittinen kivikausi on kuitenkin suhteellisen harvinaista - asutus ollut on harvahkoa. Todennäköisin esihistoriallisten muinaisjäännösten korkeusvyöhyke voisi olla n. 107,5 - 95 m vastaten aikaväliä 7000 - 500 eKr. (Miettinen 1996, Jussila 2001).

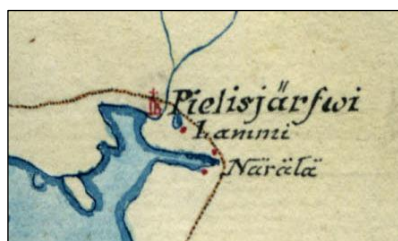
Osayleiskaavan alueelta ja aivan sen liepeiltä tunnetaan neljä esihistoriallista asuinpaikkaa, joista kolme sijaitsee 95 - 97,5 m korkeusvälillä jolloin ne ovat todennäköisesti varhaismetallikautisia. Yksi asuinpaikka sijaitsee n. 112 m tasolla joten se olisi korkeussijaintinsa puolesta mesoliittinen. Näiden lisäksi tunnetaan yksi mahdollinen kivikautinen asuinpaikka 112 m korkeustasolta. Alueelta tunnetaan useita kiviesineiden löytöpaikkoja - pelloista tehtyjä löytöjä. Useimpien niiden tarkkaa löytöpaikkaa ei kuitenkaan tiedetä.

Alueella on siis runsaasti 115 m korkeustason alapuolista maastoa, muinaisrantatasoja, joilta periaatteessa voi asuinpaikoille sopivista maastoista löytää kivikautisia muinaisjäännöksiä. Nämä korkeustasot ovat keskustan alueella myös monin paikoin rakennettua maastoa tai peltolina, mikä vähentää ehjien muinaisjäännösten löytämismahdollisuutta.

Alueen rautakaudesta ei ole tietoa. Suurella todennäköisyydellä alueella on pyyntikulttuurin asutuksen lisäksi ollut kiinteää asutusta tai ainakin kaupan- ja eräntäntiä ja liittyvää asutusta jo rautakaudella. Niiden etsiminen ja löytäminen on melko sattumanvaraista - periaatteessa niitä kannattaisi etsiä läheltä vanhimpia tunnettuja historiallisen ajan kylän ja talonpaikkoja. Alue on siis suurelta osin potentiaalista esihistoriallisille muinaisjäännöksille noin 115 m korkeustason alapuolisilta osiltaan. Alueelta voi löytyä lähes ”mistä tahansa” erilaisia rantaan liittymättömiä muinaisjäännöksiä ja pyyntiin sekä elinkeinoihin liittyviä, kuten terva- ja hiilihautoja, pyyntikuoppia jne.

Historiallinen aika

Vanhimmat löytämämme aluetta kuvaavat kartat ovat Eric Wetterstedtin vuonna 1775 laatima Savon ja Karjalan yleiskartta ja vuoden 1790 Ruotsin ja Venäjän rajakartta, jotka ovat suurimittakaavaisia ja epätarkkoja – vanhan asutuksen sijoittumista voi niistä tarkastella viitteellisesti. Vanhat tonttimaat, talojenpaikat, paikannettiin vuosina 1838, 1839 ja 1840 laadituilta isojakokartoilta sekä myös Veijo Saloheimon Pohjois-Karjalan 1600-luvun asutusta selvittävän julkaisun kartoilta, joille on piirretty 1600-luvun talojen sijainteja (1971a ja b). Saloheimon karttojen talojen sijainnin esitys ja paikantaminen on suurpiirteisempi kuin isojakokarttojen. Näissä kahdessa eri karttalähteessä toisiaan lähelle paikantuvat talot ovat todennäköisesti samat.

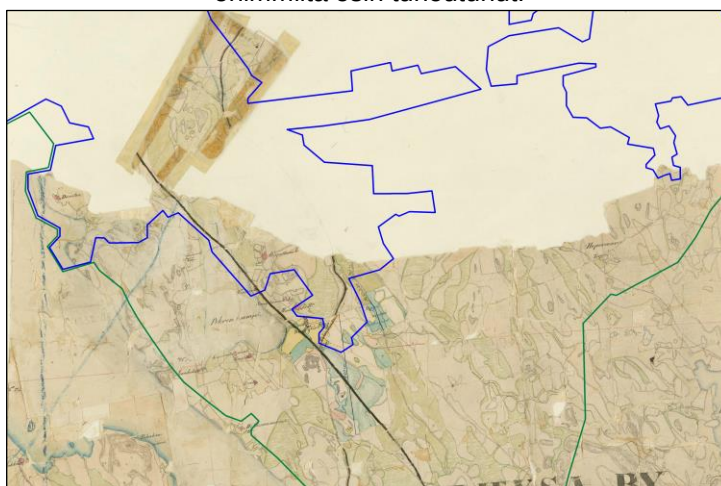


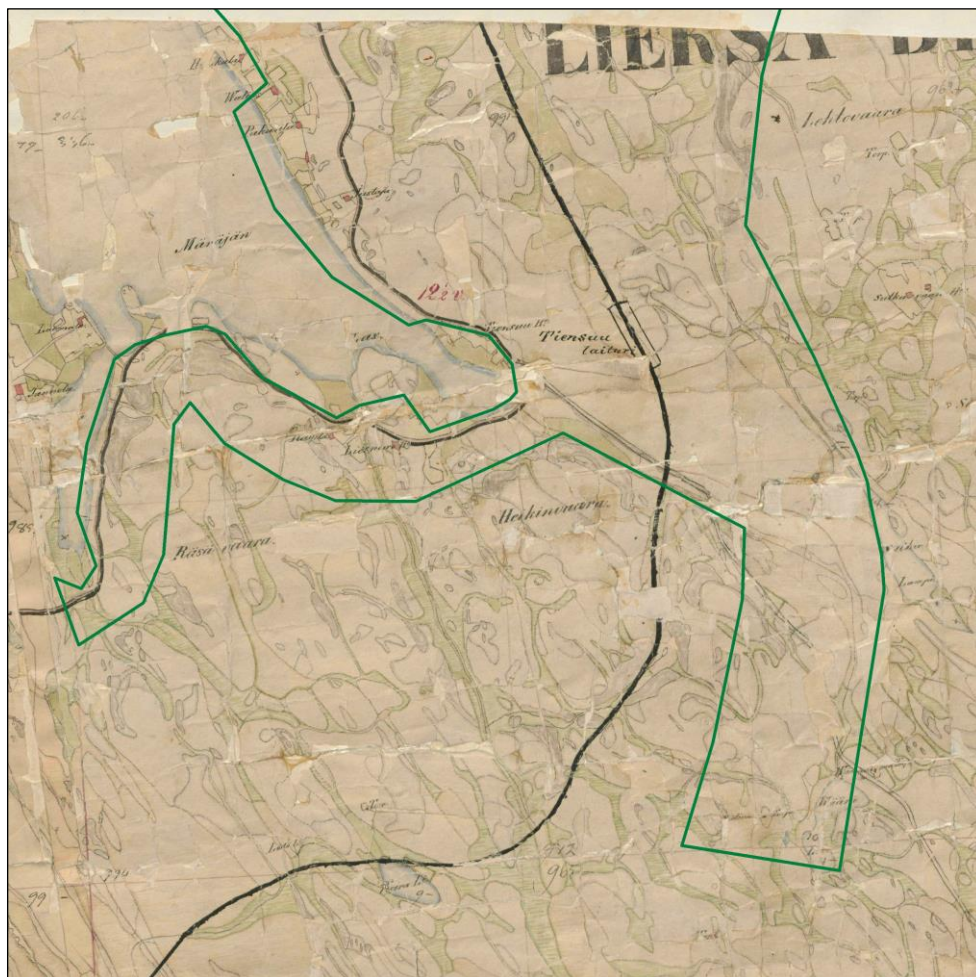
Pielisen rantaa nykyisen Lieksan kohdalta vuoden 1775 yleiskartalla. Lieksajoen suun pohjoisrannalla on kirkon merkki. Kartta on mittakaavaltaan suuri, ja asutus piirretty siihen viitteellisesti.

Otteet v. 1847 pitäjänkartoista. Vyöhyke 1 sinisellä ja vyöhyke 2 vihreällä. Kartat osin hyvin huonokuntoisia ja vain osia alueesta näkyvissä. Isojakokartoilta ja Saloheimon kartoilta paikannetut historiallisen ajan talonpaikat ovat pitäjänkartalla pääasiassa samoilla kohdilla.



Alueen pohjoisosaa. Vyöhykkeen 2 raja vihreällä. Alla vyöhykkeen 1 eteläosaa miltä kohdalta kartta on enimmiltä osin tuhoutunut.





Vyöhykkeen 2 eteläosaa (raja vihreällä).



Lieksan keskustan aluetta vuoden 1927 kartalla.

31.12.2019

Hannu Poutiainen
Timo Sepänmaa
Timo Jussila

Lähteet

- Fieandt. A.J. 1838, 1839 ja 1840. Charta öfver Lieksa samfällighets ägor uti Pielisjärvi Socken, Karelens Öfre Härad och Kuopio Län. Maanmittauslaitos.
- Hahl, K. 1895. Kartta osasta Lieksan jokea Lieksan kylässä Pielisjärven pitäjässä Kuopion lääninä.
- Hintikka, A.L, Kilpeläinen, A. S, Saloheimo, V. A. 1954. Pielisjärven historia: 1. Kuopio.
- Miettinen Arto 1996: Pielisen jäärjärven kehityshistoria. Terra 1996 vol. 108 N:o 1.
- Mökkönen, T. 2003. Brahea (1653-1681) – nykyinen Lieksa. Pohjaselvitys 1600-luvun kaupungista. Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologinen selvitys. Museovirasto.
- Jussila T, 2001: Lieksan Pielisjärven rantaosayleiskaava-alueiden muinaisjäännösinventointi 2001. Mikroliitti Oy.
- Peruskartta Lieksa 4332 01 ja 02, Jamali 4314 11 v.1976. Maanmittauslaitos.
- Pielisjärven pitäjänkartasto1847. Maanmittauslaitos.
- Saloheimo, V. 1971a. Pohjois-Karjalan asutusmuodot 1600-luvulla. Joensuun korkeakoulun julkaisuja A 2.
- Saloheimo, V. 1971b. Pohjois-Karjalan asutusmuodot 1600-luvulla. Kylä- ja pitäjäkartat.
- Torvinen, Pentti 1959-63. 2-osainen kartta Mattilan tilasta RN:o 55/35 ja osasta Mähkön tilaa RN.O 83/123 ja Rauhalan tilaa RN:o 108/30 Pielisjärven kunnan Lieksan kylässä Pohjois-Karjalan lääninä. Maanmittauslaitos.
- Tuntematon. 1887. Karta öfver Pielisjärvi Härad upptagande Juuka och Pielisjärvi Socnar i Kuopio Län. Maanmittauslaitos.
- Tuntematon. 1927. Suomenmaa-teoksen karttaliite. Maanmittauslaitos.
- Wetterstedt, E. 1775. Charta öfwer Finland Samändragen underdånigst öfwerlemnad Hans Kongl.Maj:t Konung Gustaf.
- Rukajärvi-keskus. Jouko Martiskainen: Lieksan kauppala ja Pielisjärven kunta sotavuosina. <http://www.rukajarvensuunnanhistoriayhdistys.fi/rukajarvikeskus/esitelmät/jouko-martiskainen-lieksan-kauppala-ja-pielisjarven-kunta-sotavuosina/> [luettu 15.1.2020]
- Finna.fi. Pielisjärvi, Lieksa, Rantala 1942 <https://www.finna.fi/Record/pielinen.M011-50574> [luettu 15.1.2020]

Vyöhyke 1

Inventointi

Vyöhykkeellä 1 tehtiin normaali ja yleisen käytännön ja vaatimusten mukainen arkeologinen inventointi (muinaisjäännösinventointi) jossa käytettiin normaaleita arkeologisen inventoinnin menetelmiä joihin ei sisältynyt koekaivauksia eikä tarkkuusinventointeja. Arkeologisten menetelmien lisäksi käytettiin muinaisjäännösinventoinnin menetelmiä joihin sisältyy mm. muinaisjäännösten ja myös muiden arkeologisten, suojeltavaksi katsottavien jäännösten löytämisen, paikantamisen ja arvottamisen kannalta relevanttien lähteiden, kuten vanhojen karttojen, tarkastelu riittävässä määrin. Siihen ei kuulu historiantutkimus, rakennushistoria-, kulttuurihistoria- ja maisemahistoriaselvitykset, jotka ovat arkeologisen kompetenssin ulkopuolella. Näiden alojen tuottamaa lähdemateriaalia sen sijaan pyritään hyödyntämään, silloin kun se on kysymyksenasettelun kannalta relevanttia.

Aikaisemmin alueella arkeologisia inventointeja ovat tehneet Maarit Lönnberg 1971, Petro Pesonen 2005, sekä Ville Laakso ja Juha Ruohonen 2014. Kaarlo Katiskoski on tehnyt koekaivaukset *Pokronlampi* ja Honkala muinaisjäännöksillä vuonna 1991. Teemu Mökkönen on tehnyt pohjaselvityksen Lieksan (Brahea) 1600-luvun kaupungista vuonna 2003.

Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen tekivät maastotyön 30.–31.10.2019. Alueella oli tutkimusajankohtana ensimmäisenä päivänä hyvin ohut lumihärmä, mikä ei mitenkään vaikeuttanut työtä eikä havainnointia. Toisena päivänä yönaikana ollut vähäinen lumisade oli tehnyt alueelle ohuen lumipeitteen joka ei kuitenkaan merkittävästi haitannut tuolloin tutkittavaksi jääneiden alueiden, kuten Pankakosken teollisuuskohteen havainnointia. Koekuoppia ja kairanpistoja eli maanalaisen muinaisjäännösten havainnointia saattoi tehdä normaalisti koska maa ei ollut jäässä. Ainoastaan maan pinnalla olevien mahdollisten löytöjen havainnointi olisi ollut mahdotonta. Peltoalueet ja muut alueet josta voisi maan pinnallisin löytöhavainnoin löytää esihistoriallisia muinaisjäännöksiä, oli jo tarkastettu. Sellaisia kasvipeitteettömiä maastoja, joissa ns. pintapoiminta olisi ollut mahdollista, oli kuitenkin vain vähän. Pelloillakin se rajoittui vain paikoin mahdolliseen korsien välistä pellon pinnan tarkasteluun, siellä missä heinä oli harvempaa. Siten lumella ei ollut käytännössä mitään vaikutusta inventoinnin tulokseen.

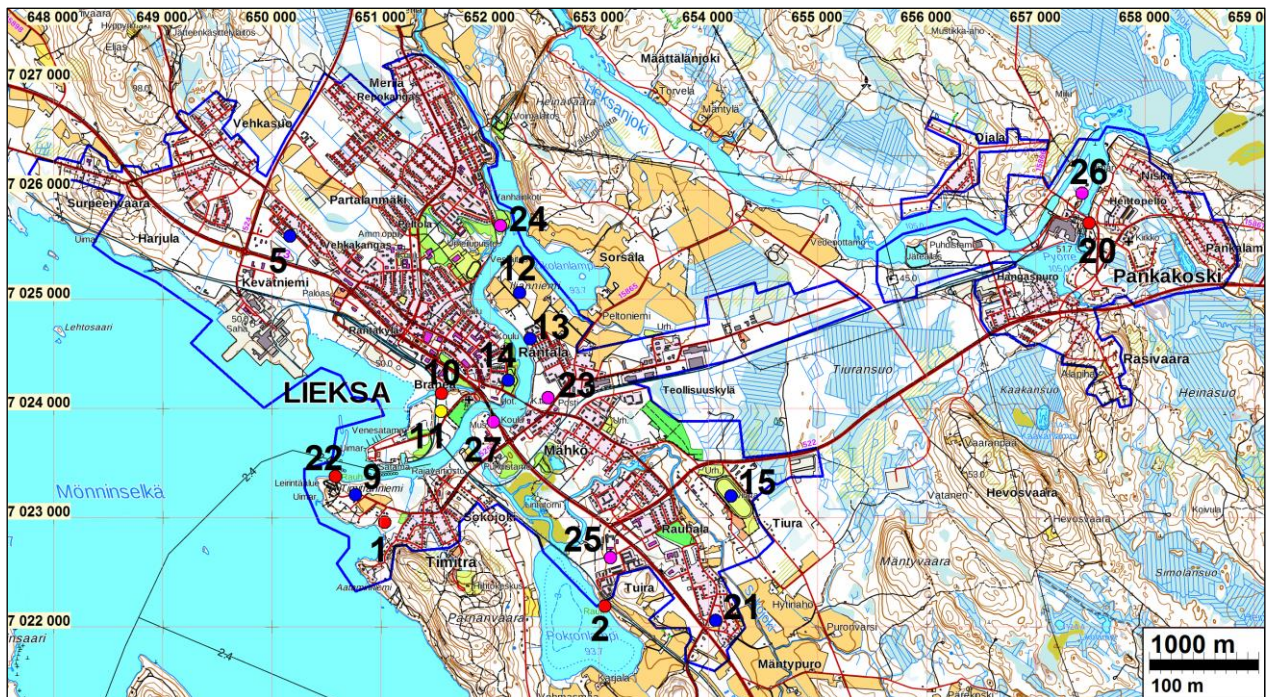
Maastossa tarkastettiin ennestään tunnetut kiinteät muinaisjäännökset, mahdolliset muinaisjäännökset ja löytöpaikat, sekä vanhoilta kartoilta paikannetut talojen paikat, lukuun ottamatta niitä jotka sijaitsevat nyt täysin rakennetuilla paikoilla. Kenttätömenetelmät on yleisesti kuvattu sivulla . Laserkeilausaineistosta laaditussa viistovalovarjosteessa näkyvät kuopat ja maarakenteet osoittautuivat nykyaikaisiksi kaivannoiksi tai luontaisiksi. Maastossa kuljettiin paikoilla, jotka maastokarttatarkastelun ja maastossa havaitun perusteella vaikuttivat sellaisilta, että niistä voisi löytyä ja olisi olosuhteiden (kuten peitteisyys), lakien ja hyvien tapojen (yksityiset pihamaat jätettiin tutkimatta) puolesta mahdollista löytää ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä.

Kohdeluettelo

VYÖHYKE 1						
Nro	Nimi	N	E	Ajoitus	Laji	Status
Kiinteät muinaisjäännökset						
1	HONKALA	7022957	651034	esihistoriallinen	asuinpaikka	kiinteä muinaisjäännös (sm)
2	POKRONLAMPI	7022191	653051	esihistoriallinen	asuinpaikka	kiinteä muinaisjäännös (sm)

10	KIRKKOSAARI 1	7024139	651554	historiallinen	talonpaikka	kiinteä muinaisjään- nös (sm)
20	PANKAKOSKEN RUUKKI	7025700	657485	historiallinen	teollisuuskohteet, ruukki	kiinteä muinaisjään- nös (sm)
22	TIMITRAN PIIS- KUUPETÄJÄ	7023379	650584	historiallinen	tapahtumapaikat - rangaistuspaikat	kiinteä muinaisjään- nös (sm)
Mahdollinen muinaisjään- nös						
11	BRAHEAN KAU- PUNGIN PAIKKA	7023974	651551	historiallinen	kaupunki	mahdollinen mui- naisjään- nös
Muu kohde						
23	RANTALA	7024099	652531	historiallinen	maarakenne	muu kohde
24	VÄINÖLÄNTIE	7025676	652095	historiallinen	talonpaikka	muu kohde
25	PIKKU-PAPPILA	7022636	653102	historiallinen	talonpaikka	muu kohde
26	PANKAKOSKI	7025968	657420	historiallinen	talonpaikka	muu kohde
27	PAPPILANNIEMI	7023878	652029	historiallinen	talonpaikka	muu kohde
Löytöpaikat						
5	NOTKOLA	7025577	650168	kivikautinen	löytöpaikka	löytöpaikka
9	TIMITRANNIEMI	7023208	650768	kivikautinen	löytöpaikka	löytöpaikka
12	ILJANNIEMI	7025057	652268	kivikautinen	löytöpaikka	löytöpaikka
13	SAAVANNIEMI 2	7024637	652368	kivikautinen	löytöpaikka	löytöpaikka
14	HOVILA	7024257	652168	kivikautinen	löytöpaikka	löytöpaikka
15	RAVIRATA	7023198	654207	kivikautinen	löytöpaikka	löytöpaikka
21	SOKOJOKI	7022058	654067	kivikautinen	löytöpaikka	löytöpaikka

Yleiskartta



Vyöhykkeen 1 raja sinisellä. Raportin kohteet pistein ja raportin kohdenumero.

- Muinaisjään-
nös (sm)
- Mahdollinen muinaisjään-
nös
- Muu kohde
- Löytöpaikka

Historiallinen aika

Vuonna 1653 Pietari Brahe antoi käskykirjeen Brahean kaupungin perustamisesta Lieksajoen suulle. Vuonna 1677 Braheassa oli 55 kirjattua porvaria ja kaupungissa arvellaan asuneen 350 henkilöä, joista kaikki eivät kuitenkaan asuneet kaupungin alueella, kuten eivät kaikki kirjatut porvaritkaan. 1600-luvulla Braheassa oli jo asemakaava, mutta talot ovat olleet todennäköisesti savupirttejä ja niihin liittyviä maatalousrakennuksia. 1600-luvun julkiset rakennukset olivat käytännössä kreikkalaiskatolinen ja luterilainen kirkko sekä raatihuoneeksi rakennettu talo. Brahean kauppa ei päässyt kehittymään, joten 1688 sen talot purettiin, ja alue kynnettiin pelloksi. (Hintikka et al. 1954: 212–245).

Lieksan linnoitus rakennettiin vuosina 1656–1658 käydyn ruhtuurisodan aikana, ja sen on arveltu poistuneen käytöstä isovihan aikana, vuosina 1713–1721. Tiedot linnoituksesta ja sen sijainnista perustuvat kirjallisiin kuvauksiin, linnoitusta kuvaavaa karttaa ei ole. Linnoituksen on arveltu sijainneen Brahean kaupungin viereisellä kukkulalla Lieksan joen pohjoispuolella. Linnoitusta ei siis ole paikannettu (Mökkönen 2003: 12).

Brahean kaupungin paikka on muinaisjäännösrekisterissä mahdollinen muinaisjäännös (*raportin kohde nro 11*). Kaupungin sijaintia kuvaavaa vanhaa karttaa ei ole, eikä kaupungin tarkkaa sijaintia ole mahdollista selvittää arkistolähteistä. Sen luotettava ja edes likimäärin tarkka paikantaminen vaatisi laajan arkeologisen koekaivauksen tai tarkkuusinventoinnin.

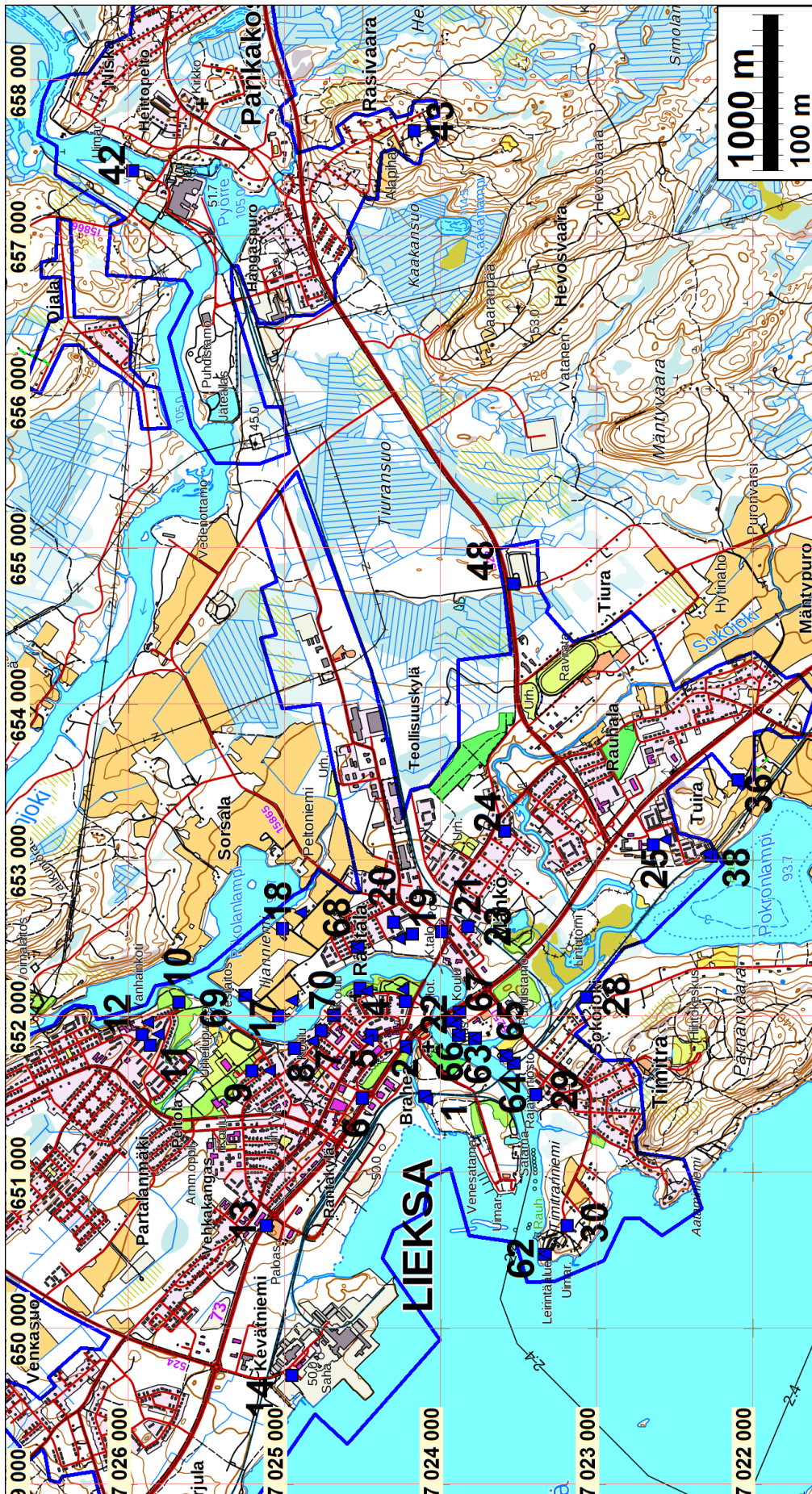
Luettelo paikannetuista vanhoista (1800-luvun alkupuoli) talotonteista:

Talotontit on paikannettu v. 1838–40 isojakokarttojen perusteella ja osin Saloheimon karttojen perusteella (1600-luvun asutus). Luettelossa on talo nimi tai merkintä X sellaisten talojen kohdalla, jotka ovat myös Saloheimon kartoilla.

Nykyisen maastokartan perusteella autioiksi, eli mahdollisiksi muinaisjäännöksiksi arvioidut tontit tarkastettiin maastossa. Näistä 1 todettiin olevan kiinteä muinaisjäännös, ennestään tunnettu Kirkkosaari 1 (raportin kohde nro 10). Muiden autioiden talotonttien *todettiin maastohavainnoin* sijaitsevat sellaisissa muokatuissa ja kaivelluissa sekä sekoitetuissa maastoissa eli arkeologisessa mielessä tuhoutuneissa paikoissa, joilla tuskin on säilynyt ehjänä tunnistettavia ja tutkimusarvoisia jäännöksiä vanhimmasta paikalla olleesta asutuksesta. Nämä on raportissa käsitelty ”muina kohteina”

nro	N	E	Talon nimi Saloheimon mukaan	Huomio nykytilasta	Satus
1	7024099	651491	Lustila	autioitunut	kiinteä muinaisjäännös (10)
2	7024218	651809		rakennetulla alueella	
3	7024222	652097	Hovila	rakennetulla alueella	
4	7024516	652182	X	rakennetulla alueella	
5	7024438	651882	Sarkala	rakennetulla alueella	
6	7024500	651480		rakennetulla alueella	
7	7024761	651909	Hyttilä	rakennetulla alueella	
8	7024935	651798		rakennetulla alueella	
9	7025206	651656	Kaikkola	rakennetulla alueella	
10	7025676	652095		puistoa, autio	muu kohde (24)
11	7025860	651818	Tolvala	rakennetulla alueella	
12	7025910	651888	Pekkala	rakennetulla alueella	

13	7025116	650661		rakennetulla alueella	
14	7024949	649701		rakennetulla alueella	
17	7025034	652008	Rouvala	rakennetulla alueella	
18	7025008	652566	Timoska	rakennetulla alueella	
19	7024180	652530		rakentamaton,	
20	7024299	652608	iso-Heikkilä	rakennetulla alueella	
21	7023991	652545		rakennetulla alueella	
22	7023940	651976	Pappilanniemi	rakennetulla alueella	
23	7023823	652577		rakennetulla alueella	
24	7023588	653191		rakennetulla alueella	
25	7022636	653102	Pikku-Pappila	metsää, autio	muu kohde (25)
28	7023062	652127		rakennetulla alueella	
29	7023386	651503		rakennusten pihaa	
30	7023186	650664		rakennetulla alueella	
36	7022089	653516		rakennetulla alueella	
38	7022263	653030	Sormula	rakennetulla alueella	
42	7025968	657420		ruukin alueella, autio	muu kohde (26)
43	7024166	657679		rakennetulla alueella	
48	7023530	654776		muokattua aluetta	
62	7023330	650479	Timitra	muokattua aluetta	
63	7023576	651751	Pappilanniemi	rakennetulla alueella	
64	7023530	651703	Pappilanniemi	rakennetulla alueella	
65	7023778	651863	Pappilanniemi	rakennetulla alueella	
66	7023882	651883	Pappilanniemi	rakennetulla alueella	
67	7023878	652029	Pappilanniemi	puistoaluetta, autio	muu kohde (27)
68	7024528	652445	Bamberila	rakennetulla alueella	
69	7025248	652139	Iljanniemi	rakennetulla alueella	
70	7024684	652009	Moisio	rakennetulla alueella	

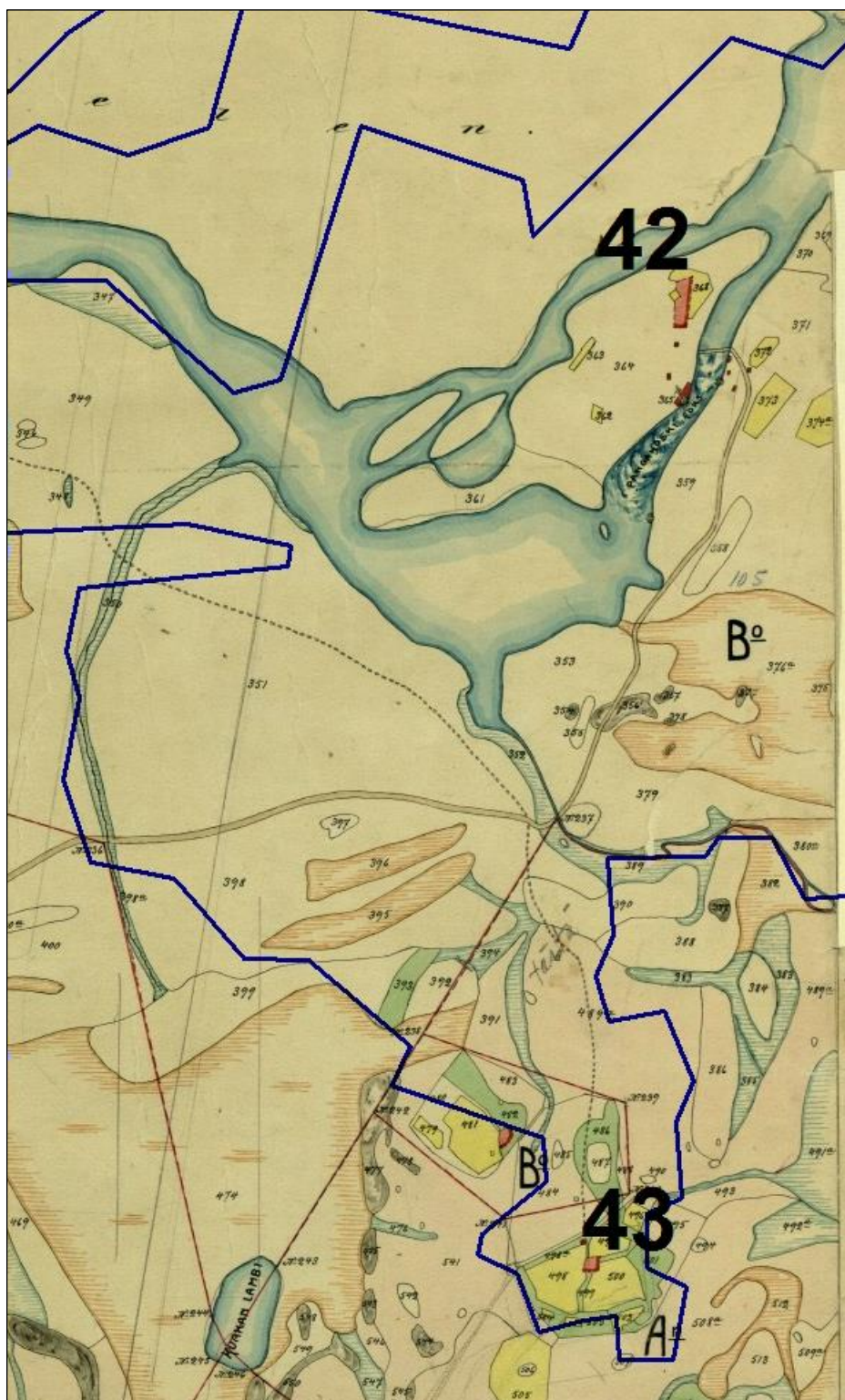


Talotontit numeroin, sinisin neliöin ja kolmioin.

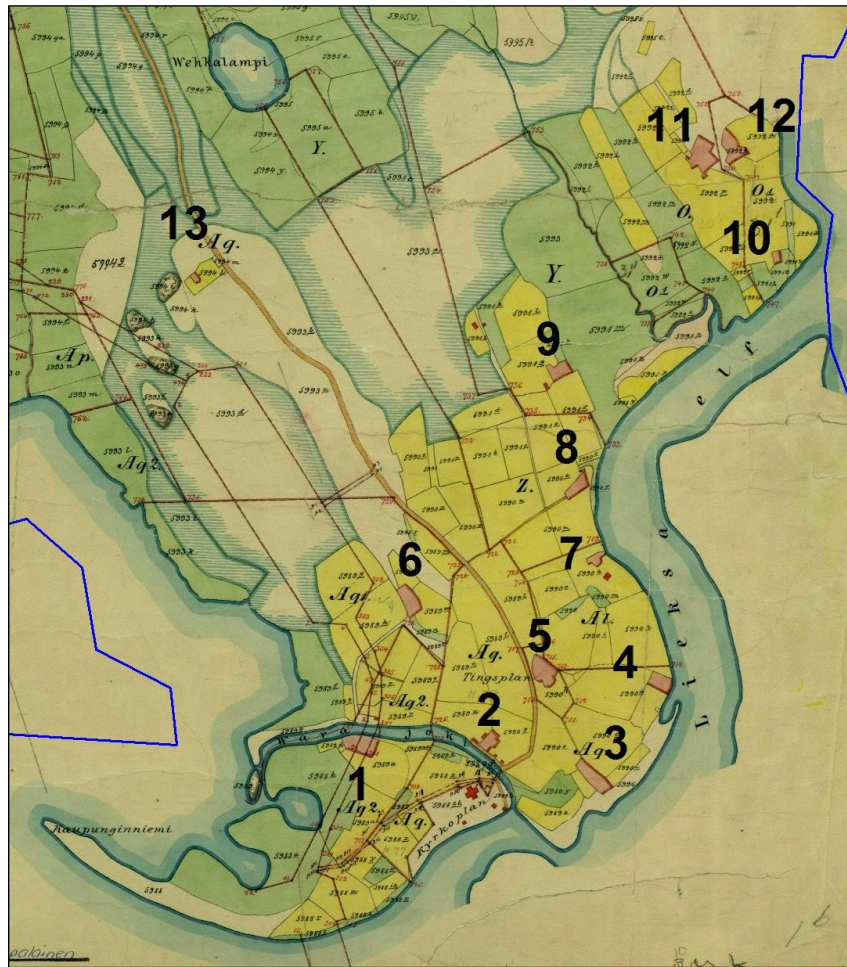
Neliö = tontti isojako-kartalla ja **kolmio** 1600 luvun talonpaikka Saloheimon kartalla.

Saloheimon talojen paikannus on karkea ja se perustuu suurelta osin myöhempiin isojakokarttoihin. Siksi lähes kaikki Saloheimon 1600 luvun asutusta kuvaavan kartan talot paikantuvat isojakokarttojen talojen kohdille tai lähistölle.. Käytännössä paikannukset ovat niiden tarkkuudet huomioiden samat, vaikka kolmio olisikin hieman eri kohdassa kuin neliö.

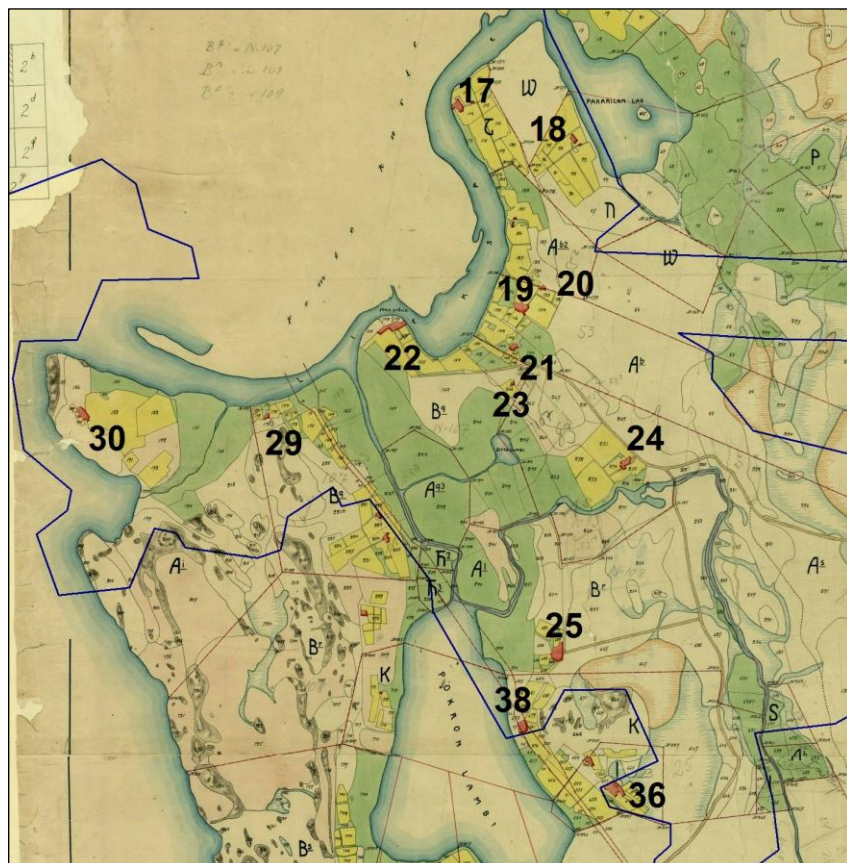
Otteet v. 1838–40 laadituista isojakokartoista. Talot numeroituna, numerot viittaavat raportin taloluetteloon.



Itäsin vyöhykkeen 1 alueista. Vyöhykkeen 1 rajausta sinisellä.



Vyöhykkeen 1 läntistä osa-alueita Lieksan keskustan tuntumassa. Vyöhykkeen 1 rajausta sinisellä.



Vyöhykkeen 1 läntistä osa-alueita Lieksan keskustan eteläpuolella. Vyöhykkeen 1 rajausta sinisellä.

Tulos

Vyöhykkeeltä löytyi yksi ennestään tuntematon kiinteä muinaisjäännös, *Timitran piiskupetäjä* (22). Yhden aiemman mahdollisen muinaisjäännöksen, joka on Pankakosken ruukki (20), suojelustatuksen ehdotamme muutettavaksi kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Alueelta löytyi lisäksi 5 muuta kohdetta joiden emme katso olevan suojelukohteita (autiot vanhat talotontit, ovat muita kohteita koska niiden maasto on arkeologisessa mielessä tuhoutunut)

Inventoinnin tuloksena kaavavyöhykkeeltä 1 tunnetaan: **5 kiinteää muinaisjäännöstä**: 2 esihistoriallista asuinpaikkaa, joista toisella myös kalmisto, 1 historiallisen ajan asuinpaikka, 1 historiallisen ajan teollisuuskohde ja 1 historiallisen ajan tapahtumapaikka, **1 mahdollinen muinaisjäännös**: historiallisen ajan kaupunginpaikka – Brahean kaupungin mahdollinen sijaintipaikka, **5 muuta kohdetta**: historiallisen ajan maarakenne, 4 historiallisen ajan asuinpaikkaa, **7 löytöpaikkaa**: kivistien esineiden irtolöytöpaikkoja, joiden useimpien paikannus on epätarkka.

Muinaisjäännökset

1 LIEKSA HONKALA

Mjtunnus: 422010011

Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)

Ajoitus: kivekautinen, pronssikautinen

Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 7022957 E: 651034 Z: 95

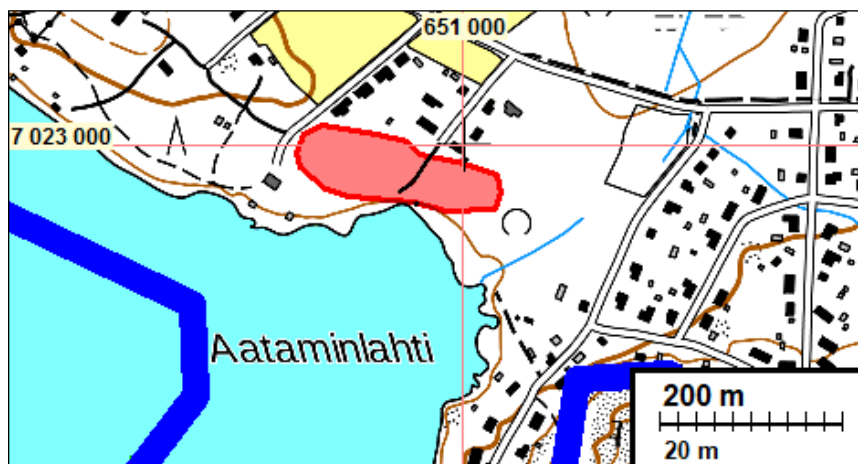
Tutkijat: Maarit Lönnberg 1971 inventointi, Kaarlo Katiskoski 1991 koekaivaus, Poutiainen & Sepänmaa 2019 inventointi.

Löydöt: KM 12107, KM 13450, KM 18673, KM 20420, KM 27123

Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 1,3 km lounaaseen, Lieksajoen suun ja Pielisen niemen välissä, Aataminlahden pohjoispuolella.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Asuinpaikka sijaitsee Lieksanjoen suun ja Pielisen välisellä Timitranniemellä. Inventoinnissa löytyneet kvartsi-iskokset on poimittu rantahietikolta ja -kivikosta. Vuoden 1991 koekaivausalue oli Aataminlahden pohjoispuolinen alue, joka on loivasti etelään viettävää niittyä ja vesakoitunutta entistä peltoaluetta.

Poutiainen & Sepänmaa 2019: Alue on nykyisin osin kesannolla olevaa peltoa, osin rantametsikköä. Vaikutti siltä, että muutamaan viime vuosikymmeneen alueella ei ole tehty mainittavia muutoksia alueen maaperään. Museovirasto on tehnyt rajauksen muinaisjäännösalueesta mm. koekaivaukseen perustuen. Inventoinnissa ei tullut esiin (silmänvaraisia) havaintoja jotka voisivat rajausarviota muuttaa.



Muinaisjäännösalueen rajausta punaisella. Vyöhykkeen 1 rajausta sinisellä.



Asuinpaikan aluetta Aataminlahden pohjoisrannalla.

2 LIEKSA POKRONLAMPI

Mj-tunnus: 422010024
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen, pronssikautinen
 Laji: asuinpaikka, hautapaikka

Koordin: N: 7022191 E: 653051 Z: 95–100

Tutkijat: Huurre 1983 tarkastus, Katiskoski 1991 kaivaus, Pesonen 2005 inventointi, Poutiainen & Sepänmaa 2019 inventointi.

Löydöt: KM 22032, KM 27122:1–407.

Sijainti: Lieksan kaupungin keskustan läheisyydessä, n. 2,2 km Pielisjärven kirkosta kaakkoon. Asuinpaikka on Pokronlammen, entisen Pielisen lahden, koillisrannalla sijaitsevalla jyrkkäpiirteisellä kankaalla, rautatien ja rannan välissä.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Asuinpaikka sijaitsee Pielisen muinaisen lahden ja siitä nykyään matalan liettyneen ja soistuneen vesialueen erottaman Pokronlammen itärannalta. Asuinpaikka-alue on mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Alueella oleva korkea törmä on sortunut, jolloin asuinpaikka on ainakin osaksi tuhoutunut. Alueella on myös historiallisen ajan kuoppia. Asuinpaikan paikoin rikaslöytöinen ydinalue näyttää sijoittuvan ylemmälle kahdesta "terassista", noin 100–103 m merenpinnasta (alempi terassi noin 96,5–99,5 m mpy). Vain asuinpaikan "yläterassi" on ollut asuttu neoliittisena aikana. Myöhempi asutusvaihe kattaa molemmat terassit. Runsaslöytöisestä luuaineistosta toistasataa kappaletta on määritelty pääosin hirven (*Alces alces*) tai tarkemmin määrittelemättömän nisäkkään (*Mammalia*

sp.) luuksi. Lisäksi on tunnistettu kalanluita (*Teleostei* sp), joista ainakin osa oli haukea (*Esox lucius*). Luulöytöjen puuttuminen "alaterassilta" viittaa luuaineiston ajoittumiseen ainakin pääosin neoliittiseen vaiheeseen. Samaan vaiheeseen kuuluneen "yläterassin" purupihkalöytö (KM 27122:157). Asuinpaikalta on tullut esille myös noin 2 m pitkä punamultaläikkä (mahdollinen hauta), jonka itäpäässä oli pyöreä, niin ikään runsaasti punamultaa sisältänyt liesikiveys jonka C14-ajoitus (Hel-3184), 4640±120 B.P.) osoittaa rakenteen kuuluvan asuinpaikan varhaisvaiheeseen. Lähinnä terassien välissä olleiden resenttien kaivantojen ympäriltä on löytynyt pääasiassa historiallisen ajan keramiikan lisäksi palanutta savea, metalliesineiden katkelmia ja kuonaa, tuluspiitä ja kvartsia.

Poutiainen & Sepänmaa 2019: Alue on Pokronlammen ja rautatien välistä rantametsää. Vaikutti siltä, että muutamaan viime vuosikymmeneen alueella ei ole tapahtunut muutoksia maankäytössä. Kohde sijaitsee kaavavyöhykkeiden 1 ja 2 rajalla, molemmiin puolin. Vuoden 2019 inventoinnissa tarkastettiin vain kaavavyöhykkeen 1 osuus. Museovirasto on tehnyt rajauksen muinaisjäännösalueesta.

Muinaisjäännösrajausalueella ja rautatien pientareella on lukuisia (yli 10 kpl) pyöreitä, halkaisijaltaan 4 – 8 m kuoppia, syvyydeltään noin 1 m, joissa osassa on vajaan metrin levyinen ura alarinteeseen. Maatumisasteensa perusteella nämä kuopat ovat alle 100 vuoden ikäisiä. Ne tuskin liittyvät alueella ennen rautatien rakentamista (valmistui 1911) sijainneeseen taloon.

Muinaisjäännösalueen reunalla on ollut Saloheimon (1971) mukaan 1600-luvun talonpaikka (Sormula). Jäännöksiä talosta tai siihen liittyvistä rakenteista ei tarkastuksessa havaittu. Syynä lienee se, että kohta on tuhoutunut rautatien rakentamisen yhteydessä ja muun maankäytön takia. Ainakin 1838–40 kartoilla alueelle merkitty talonpaikka, joka topografisilla perusteilla on likimain sama kuin 1600-luvun talonpaikka, on jäänyt täysin nykyisen rautatien alle.



Muinaisjäännösalueen rajausta punaisella.



Muinaisjäännösalue punaisella.

Rajaus vuosien 1838–1840 kartalla, jossa muinaisjäännösalueen itäpuolelle on merkitty asuinrakennus.



Vasen. Asuinpaikka-aluetta. Kuvattu kaakkoon. Oikea. Asuinpaikka-alueella olevia, oletettavasti 1900-luvulla tehtyjä, kuopanteita. Kuvattu lounaaseen.

10 LIEKSA KIRKKOSAARI 1

Mjtunnus: 1000033026
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: talonpaikka

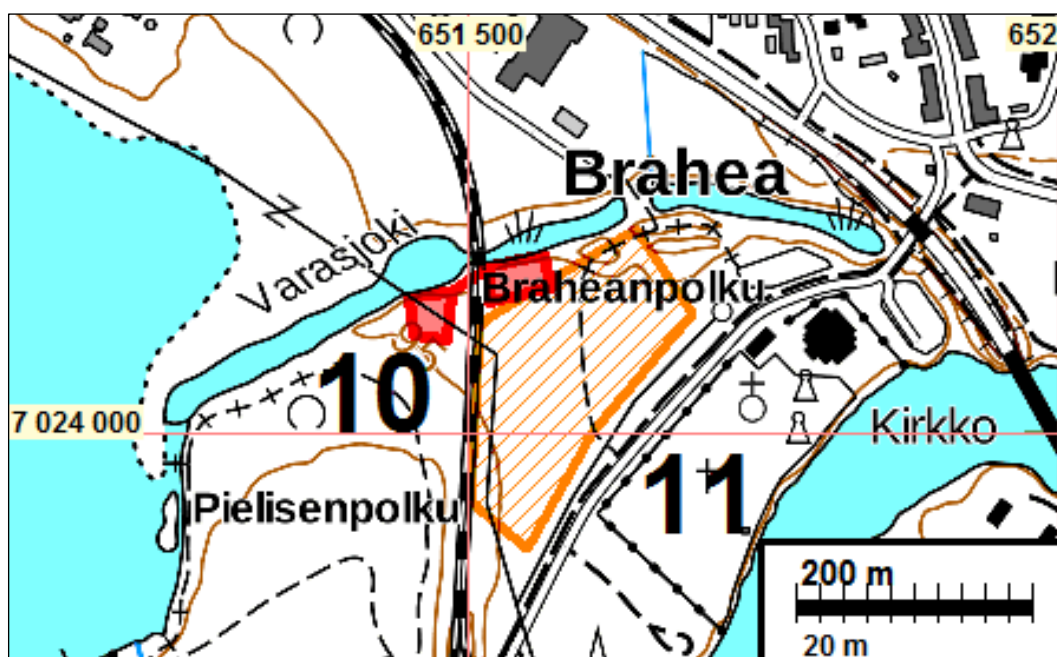
Koordin: N: 7024139 E: 651554

Tutkijat: Laakso & Ruohonen 2014 inventointi, Poutiainen & Sepänmaa 2019 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 0,2 km länteen.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Varasjoen eteläpuolelle tehdyn koekuopan pohjalta havaittu kulttuurikerros. Maasto tasaista, heinikoitunutta puistoaluetta. Tiilestä ja hiilestä koostuva kerros, mahdollisesti paikalla sijainneen historiallisen asuinpaikan pohja. Lieksan alueen vanhin asutus sijaitsi Kaupunginniemessä (ts. Kirkkosaaresa).

Poutiainen & Sepänmaa 2019: Alue on pääasiassa lehtikuusta kasvavaa puistoaluetta, jossa on korkeaa ruohovartista aluskasvillisuutta. Kohteen löysivät inventoinnissaan Laakso, Ruohonen & Kärkkäinen 2014, jotka eivät ehdottaneet totemalleen muinaisjäännökselle rajausta. Heidän inventointiraporttiaan ei löydy.

Kohteesta satakunta metriä länsilounaaseen, toiselle puolelle rautatietä, on Veijo Saloheimo (1971) paikantanut 1600-luvun talon (Lustila). 1838–40 kartassa Kirkkosaari 1 – niminen kohde on alueelle merkityn talotontin itärajalla. On yhtäältä mahdollista, että Laakson & al. havainnot liittyvät vasta myöhäiseen vaiheeseen talotonttia (1800-luku), toisaalta mahdollisesti jo Lisätilan 1600-luvun (ja mahdollisesti varhaisempaan) taloon. Ei liene poissuljettua sekään, että kohde liittyy autioituneeseen Brahean kaupunkiin, jonka tarkka sijainti ei ole tiedossa (raportin [kohde 11](#)).

Tässä inventoinnissa (2019) on ehdotettu kohteen karkea rajausta vanhoihin karttoihin sekä topografiaan perustuen. Rajauksen oletus on se, että 1600-luvun talotontti on ollut suunnilleen sama kuin 1830-luvun lopulla. Tontin katkaisee myöhemmin rakennettu rautatie, jonka alue on suljettu pois ehdotetusta muinaisjäännösalueesta.



Kylätontin muinaisjäännösalue punaisella radan molemmin puolin (10).
Oranssilla vinoviivalla mahdollinen muinaisjäännös Brahean kaupungin paikka (11).



Talotontti sinisen ympyrän sisällä vuosina 1838–1840 laaditulla kartalla.



Asuinpaikka kuvan keskiosassa olevien lehtikuusien tienoilla. Kuvattu länsilounaaseen.

20 LIEKSA PANKAKOSKEN RUUKKI

Mjtunnus: 1000018309
 Status: mahdollinen muinaisjäännös – ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi muinaisjäännökseksi.
 Ajoitus: historiallinen, 1800 luku.
 Laji: teollisuuskohteet, ruukki

Koordin: N: 7025700 E: 657485

Tutkijat: Poutiainen & Sepänmaa 2019 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 5,8 km itään.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Pankakosken ruukki on sijainnut kaksihaaraisen Pankakosken keskelle jääneellä saarella. Pankakosken harkkohytti aloitti toimintansa 1820-luvulla. Harkkohytti rakennettiin saarelle eteläisen haaran varrelle, pohjoisen haaran vesivoimaa käytti saha. Ensimmäinen puhallus suoritettiin vuonna 1826. Toimintaprivilegion hytti sai 1829. Malmi ruukille nostettiin pääasiassa Pankajärvestä, Ruunanjärvestä, Jäsyesjärvestä ja Pielisestä. 1840-luvulla huonokuntoisiksi käyneet harkkohytit uusittiin, samoin kuin kankirautapaja. 1855 valmistui manufaktuuripaja.

Aikoinaan maamme huomattavimpiin harkkohytteihin kuuluneen ruukin tuotantorakennuksista viimeiset purettiin 1903 ja paikalle perustettiin puuhiomo. Yhtiön osti 1909 W. Gutzeit & Co. Pankakoskella aloitettiin kartonginvalmistus 1912 ja tehdas oli jo 1915 Suomen suurin valkoisen kartongin tuottaja. Nykyinen Stora Enson Pankakosken tehdas tuottaa edelleen hioke- ja sellukarttonkia.

Kohteen sijaintitieto on arvioitu peruskartalta ja esitetty pistemäisenä. Ruukkiin liittyvät rakennukset ovat todennäköisesti hävinneet ja tuhoutuneet myöhemmin rakennettujen tehdasrakennusten ja maanmuokkaustöiden myötä (patoaminen). Mahdollisia säilyneitä osia voi olla nykyisen tehdasrakennuksen pohjoispuolella. Tarkka alueen laajuus ei ole tiedossa.

Poutiainen & Sepänmaa 2019: Suuri osa aluetta on aidattua teollisuusaluetta. Aidatuille alueille ei menty. Alueelta löytyy kaksi karttaa ruukin ajalta: 1838–40 kartta

sekä kartta vuodelta 1895. Näiden karttojen merkinnät ovat huonosti paikannettavissa, koska varsinkin saarta, jolla ruukki on sijainnut ja nykyinen tehdas sijaitsee, samoin vesiuomia, on erittäin paljon muokattu ruukin perustamisen jälkeen. Lähi-alueilla ei myöskään ole säilyneitä rajapisteitä tai muita nykyisille kartoille varmuudella paikannettavia pisteitä, joiden perusteella vanhat kartat voitaisiin riittävän hyvin paikantaa nykyisille karttapohjille.

Vaikka tarkkoja ruukkiin ja sahaan sekä näihin liittyviin rakenteisiin ei saatu tehtyä, karttojen ja maastohavaintojen perusteella 1800-luvun ruukkiin ja sahaan liittyvät paikannukset vaikuttavat seuraavilta: Vuosina 1830–40 laaditulla kartalla sekä vuoden 1895 kartalla oleva siltä itäpuolelta saareen näyttää sijainneen samalla kohdalla kuin nykyinen kevyen liikenteen väylä (heti Ruukintien lounaispuolella, N 7025734 E 657449). Em. perusteella 1895 kartalla kuvattuja vedenjuoksutusrakenteita saattaa olla osittain säilyneinä – osin muokattuina sillasta alavirtaan. Esim. v. 1895 kartalle, virran itärannalle merkitty saha ja mylly lienevät sijainneet koordinaattipisteen N 657455 E 7025653 tienoilla. Vanha ruukkirakennus kuten siihen liittyvät sivurakennukset ovat ilmeisesti jääneet nykyisten teollisuusrakennusten ja niihin liittyvien maansiirtotöiden alle.

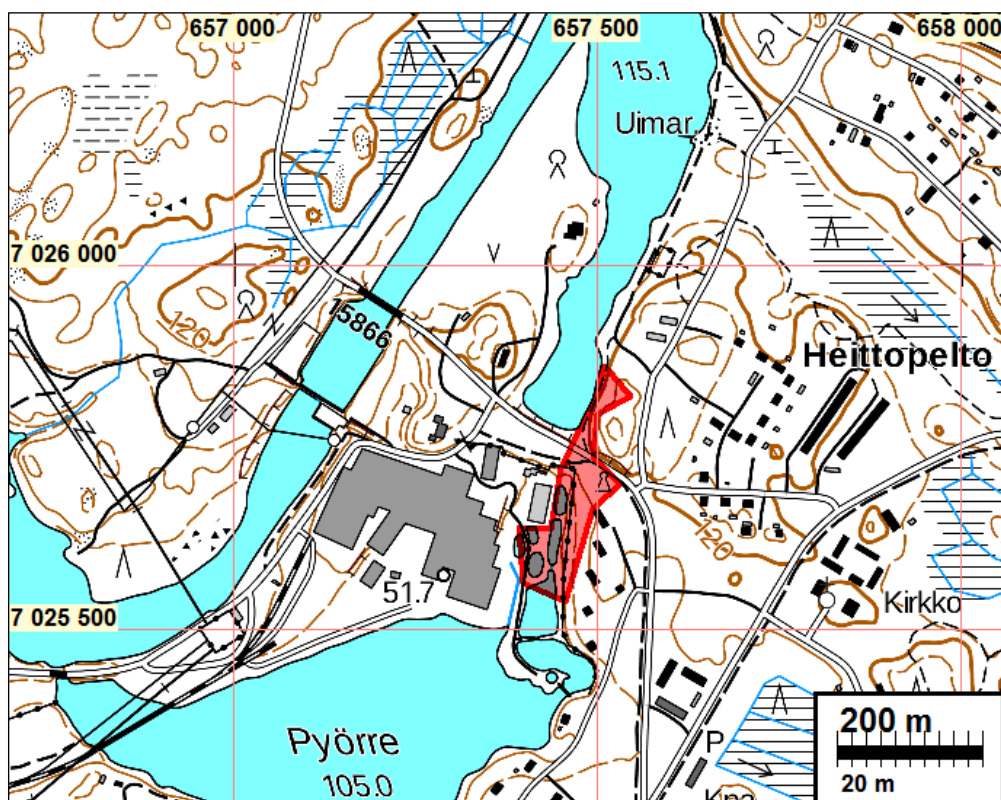
Kosken itärannalle on 1838–40 kartalle merkitty useita rakennuksia – ilmeisesti ruukkiin liittyen. Vuoden 1895 kartalle näitä ei ole merkitty. Itärannalla on nykyään ruukkiin liittyvä muistomerkki, joka on sijoitettu noin 12 x 14 m kokoisen rakennusperustan keskelle. Perustus on rakennettu pari metriä pitkistä suorakaiteen muotoisista lohkokivistä. Vaikuttaa siltä, että rakennusperusta ei ole tehty muistomerkkiä varten, vaan liittyy vanhan ruukin rakennuksiin.

Sillasta noin 130 m koilliseen havaittiin jyrkkään, länteen kohti Pankakoskea viettävään rinteeseen tehtyjä pengerteitä, kahteen suuntaan rinteessä jakautuneita. Teiden leveys oli noin kaksi metriä – juuri sopivia hevosajoneuvoille. Todennäköisesti nämä pengertiet liittyvät ruukin toiminta-aikaan tai viimeistään 1900-luvun alun kartonkitehtaan aikaan. Koordinaatit: N 7025856 E 657539

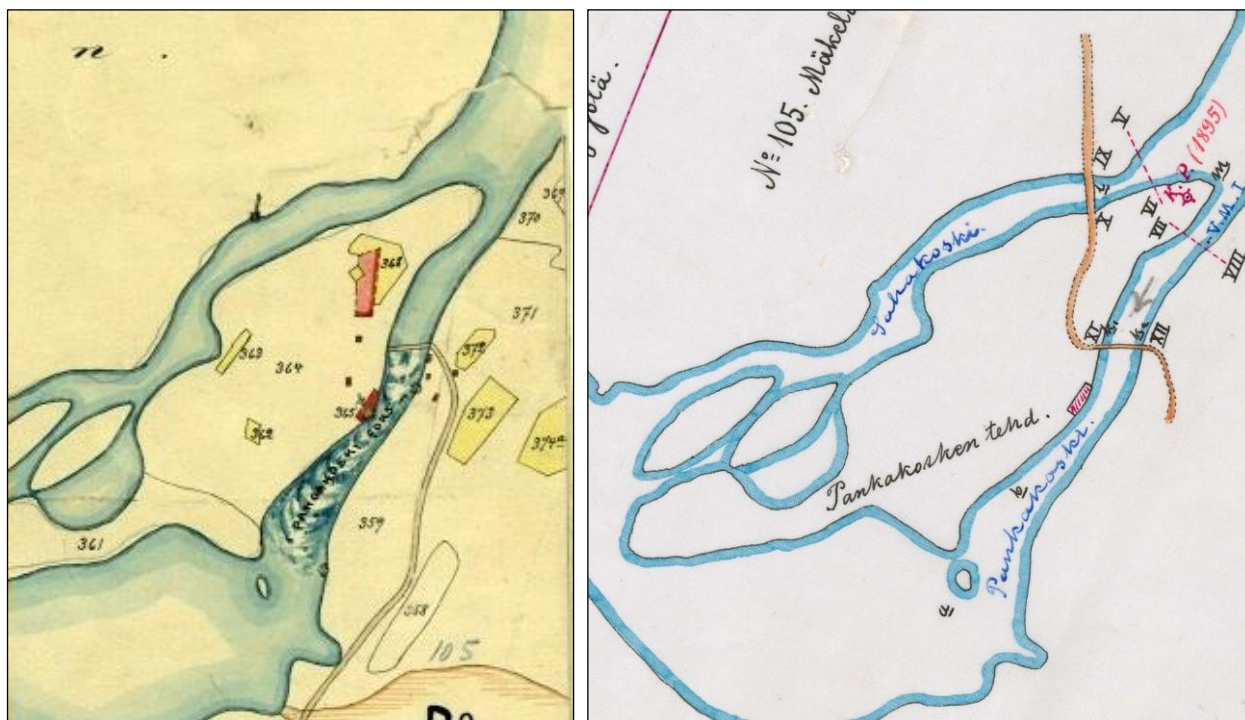
1820-luvulla perustetun sahan paikkaa ei tunneta. 1838–40 kartalla pohjoisemman haaran kohdalle, sen luoteisrannalle on merkitty tornimainen symboli – ehkä sahaa tarkoittamaan (tästä ei ole varmuutta). Kohdan koordinaatit ovat likimain: N 7026110 E 657290. Kyseinen kohta on täysin tuhoutunut vesiuomia muokatessa viimeistään 1900-luvulla. Saareen on vuosien 1838–40 kartalle merkitty talotontti (suunnilleen: N 657403 E 7026043). Kyseistä kohtaa ei vuoden 2019 inventoinnissa tutkittu.

Ehdotus muinaisjäännösalueeksi käsittää alueen, jossa maastohavaintojen ja kartta-analyysin perusteella saattaa olla ruukin aikaisia jäänteitä jäljellä. Kyseessä on siis pinnallisiin maastohavaintoihin ja vanhoihin karttoihin perustuva hyvä arvio siitä alueesta jossa muinaisjäännöstä on. Aluerajausarvio on todennäköisesti laajempi kuin se alue missä arkeologisia jäännöksiä on. Se on normaali käytäntö yleisinventoinnissa, missä havainnointi perustuu pääosin pinnallisiin havaintoihin. Rajaus on kuitenkin perusteltu ja yleisesti noudatetun käytännön mukainen.

Muinaisjäännöksen tarkempi rajaus edellyttäisi arkeologista tarkkuusinventointia ja tarkka rajaus koekaivausta, joissa myös tehdasalueen aidan sisäpuolella olevaa aluetta päästäisiin tutkimaan. Sellainen tehdään tarvittaessa, jos muinaisjäännöksen arvioidaan olevan uhattuna sen liepeille tehtävän rakentamisen takia.



Muinaisjäännösalueen rajaus punaisella.



Pankkosken ruukin aluetta vasemmalla v. 1838–49 kartalla ja oikealla v. 1895 kartalla.



Kuvat: Museovirasto kuvakokoelmat. Vasen. Pankakoski, Pielisjärvi 1893. Kuvaaja: I.K Inha, tuottaja K. E. Ståhlberg. Oikea. Lieksanjoki, Pankakoski, Pielisjärvi 1893. kuvaaja: Harry Hintze.



Vasen. Osa kuvassa näkyvistä altaista lienee ainakin perustuksiltaan 1800-luvun ruukin aikaisia. Ruukki on sijainnut oikealla olevan teollisuusrakennuksen kohdalla. Lounaaseen. Oikea. Ruukin muistomerkki. Tätä ympäröivä kivijalka liittyy todennäköisesti ruukin aikaiseen toimintaan. Kaakkoon.



Vasen. Kuvassa oleva kevyen liikenteen tie lienee samalla kohdalla, kuin 1838–40 ja 1895 kartoilla esiintyvä silta. Oikealla nykyinen Ruukintie. Länsiluoteeseen. Oikea. Käytöstä pois jäänyttä pengertietä. Liittyy mahdollisesti ruukin toiminta-aikaan 1800-luvulla. Pohjoiskoilliseen.

22 LIEKSA TIMITRAN PIISKUUPETÄJÄ

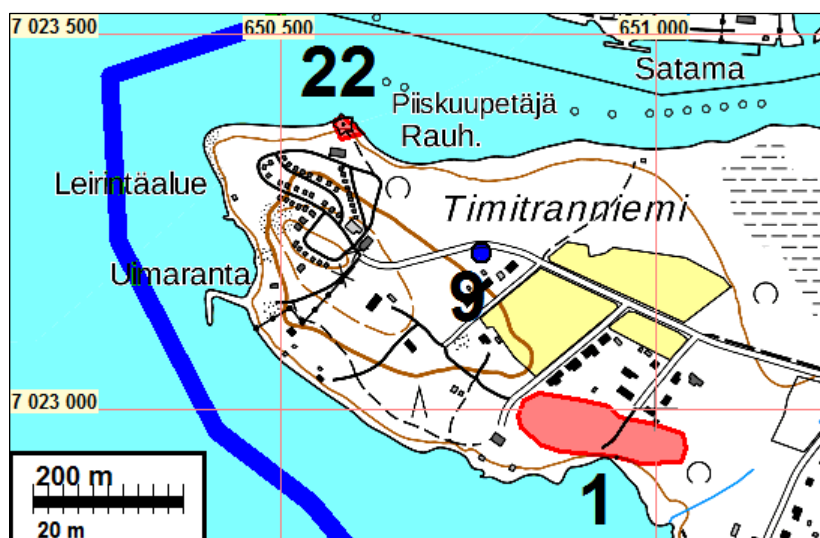
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
 Ajoitus: historiallinen aika
 Laji: tapahtumapaikat - rangaistuspaikat

Koordin: N: 7023379 E: 650584

Tutkijat: Poutiainen & Sepänmaa 2019 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 1,4 km länsilounaaseen, Timitranniemen pohjoisrannalla.

Huomiot: Poutiainen & Sepänmaa 2019: Kohde on merkitty maanmittauslaitoksen karttapohjille havupuun symbolilla ja selityksillä ”Piiskuupetäjä” ja ”Rauh.”. Vierellä on kyltti, jossa kerrotaan kyseessä olleen yksi Pielisjärven pitäjän rangaistus- ja mestauspaikoista.

Mänty on arviolta usean sadan vuoden ikäinen. Sen kaakkoispuoli on noin 2 metrin korkeudelle veistetty kirveellä puuainekseen asti. Veistetyssä pinnassa oli havaittavissa veisto: ” E K”.



Muinaisjäännösalueen (1) Honkala ja (22) Timitran Piiskuupetäjä punaisella. Löytöpaikka (9) Timitranniemi sinisellä pisteellä. Vyöhykkeen 1 raja sinisellä viivalla.



Vasemmalla kuvassa keskellä käyrä vanha petäjä kuvattuna luoteeseen. Oikealla piiskuupetäjän kuorittu kylki kuvattua pohjoiseen.

Mahdollinen muinaisjäännös

11 LIEKSA BRAHEAN KAUPUNGIN PAIKKA

Mjtunnus: 1000007471

Status: mahdollinen muinaisjäännös

Ajoitus: historiallinen, 1600 luku.

Laji: asuinpaikka: kaupunki

Koordin: N: 7023974 E: 651551

Tutkijat: Teemu Mökkönen 2003 inventointi, Poutiainen & Sepänmaa 2019 inventointi
Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 0,2 km länteen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Brahean kaupunki perustettiin vuonna 1653 ja lakautettiin jo vuonna 1688. Kaupungista ei ole säilynyt yhtään karttaa. Selvityksen (Mökkönen 2003) perusteella kaupunki on sijainnut Lieksan Kaupunginniemenellä ju-naradan itäpuolella, ja sen pinta-ala on ollut 2-3 hehtaaria. Kaupungin tarkkaa sijaintipaikkaa on mahdoton määrittää, ja todennäköisesti kyntäminen ja muu myöhempi maankäyttö on tuhonnut puretun kaupungin jäännökset. Maaperässä voi kuitenkin olla esineistöä.

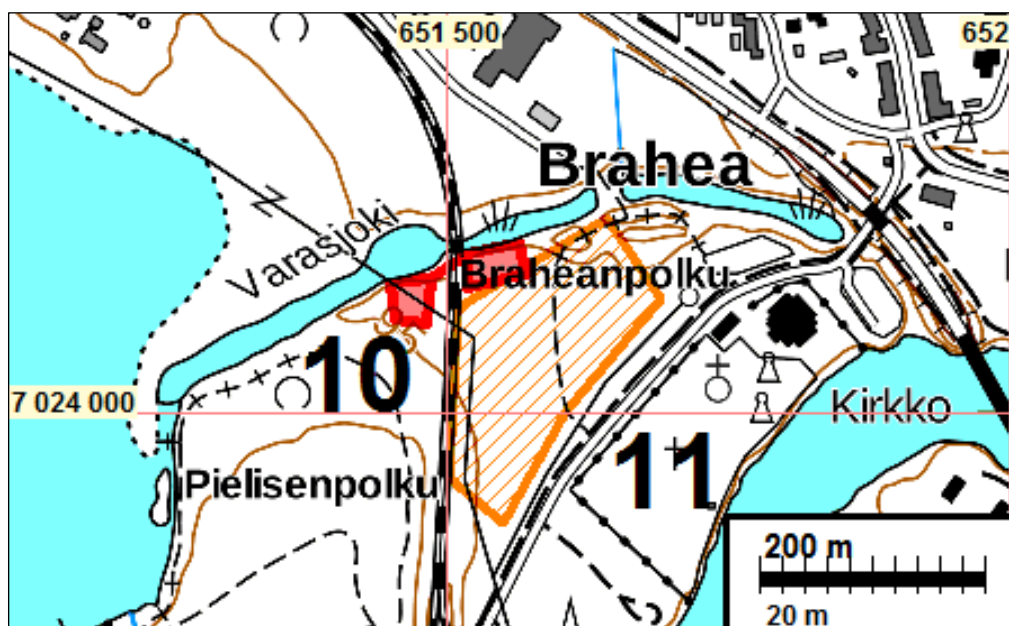
Poutiainen & Sepänmaa 2019: Alue on pääasiassa lehtikuusta kasvavaa puisto-alueetta, jossa on korkeaa ruohovartista aluskasvillisuutta. Aluetta ei vuoden 2019 inventoinnissa tarkemmin maastossa tutkittu. 1600-luvun kaupungin ja siihen mahdollisesti liittyneen linnoituksen sijainti sekä rajat ovat tarkemmin selvitettävissä vain laajan ja perusteellisen tarkkuusinventoinnin tai koekaivauksen keinoin.

Puistoalueen kaakkoislaidalla, Braheantien luoteispuolella on pari metriä korkea pengerrys puistoalueelle. Todennäköisesti kysymyksessä on nykyaikaisen maankäytön aiheuttama muodostuma. Ei kuitenkaan ole poissuljettua, että kyseessä voisi olla linnoitukseen liittyvän vallin jäänteet.

Tässä inventoinnissa (2019) on ehdotettu hyvin karkea raja muinaisjäännösrekisterissä ilmoitetun koordinaattipisteen ympärille, sen tiedon mukaan, että Brahean kaupungin pinta-ala on ollut korkeintaan noin 3 ha (Mökkönen 2003). On siis muistettava, että kaupunkia ei ole lähteiden eikä pinnallisten havaintojen perusteella voitu tarkasti paikantaa saati rajata. Se voidaan tehdä arkeologisin menetelmin, mutta se edellyttää varsin laajaa maastotutkimusta.



Brahean kaupungin jäänteet mahdollisesti sijaitsevat jossain tällä lehtikuusipuita kasvavalla alueella. Länteen.



Oranssilla vinoviivalla mahdollinen muinaisjäänkö Brahean kaupungin paikka (11). Kirkkosaari 1 muinaisjäänkösalue punaisella radan molemmin puolin (10).

Brahea on jätettävä mahdolliseksi muinaisjäänköksi siksi, että siitä ei ole riittävän tarkkaa ja varmaa paikannusta eikä siitä ole saatu konkreettisia, arkeologisia todisteita. Se ei siis täytä käytettävissä olevilla tiedoilla muinaisjäänköksen kriteereitä.

Muut kohteet

23 LIEKSA RANTALA

Mjtnnus:

Status: muu kohde

Ajoitus: historiallinen aika, 1900-luku

Laji: maarakenne, saha, varikko, rana, ratapohja

Koordin: N: 7024099 E: 652531

Tutkijat: Poutiainen & Sepänmaa 2019 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 0,7 km itään.

Huomiot: Poutiainen & Sepänmaa 2019: Alue on melko tiheää ja koivuvaltaista metsää. Alueella on noin 160 m pitkä ja leveydeltään noin 25 m kokoinen suora maarakennelma. Tätä reunustaa noin 4 m leveät ja luontaiseen maanpintaan nähden n. 1 m korkuiset maavallit. Kaivannon pohja on noin 2,5 m luontaista maanpintaa alempana., Kaivannon pohja on noin 10 m levyinen ja pohjaltaan tasainen. Kaivannon eteläosassa oli kooltaan noin 7 x 3, korkeudeltaan noin 2 m betonirakennelma. Vaikutti, että kyseinen rakennelma ei ollut alkuperäisellä paikallaan, vaan sitä oli siirretty kyseiseen kaivantoon.

Alueella on ollut [Rantalan saha](#), joka on paloi v. 1933. Rannassa on ollut 1930 - 60 luvuilla järeä Enso Gutzeitin tukkien [nostorana](#). Rannassa oleva valli liittyyne siihen. Kaivannot liittyvät sahaan tai sota-aikana alueella ilmeisesti olleeseen varikkoon. Erään [valokuvan](#) perusteella saharakennus olisi kuitenkin sijainnut alueen pohjoisosassa, tai puolella, niin että rakennuksen pitkä sivu ollut kohti jokea ja ra-

kennus kaivantojen ja joen välillä, niin että kaivannot tuskin saharakennukseen liittyvät, mutta ehkä puutavaran kuivatukseen sahan itäpuolella.

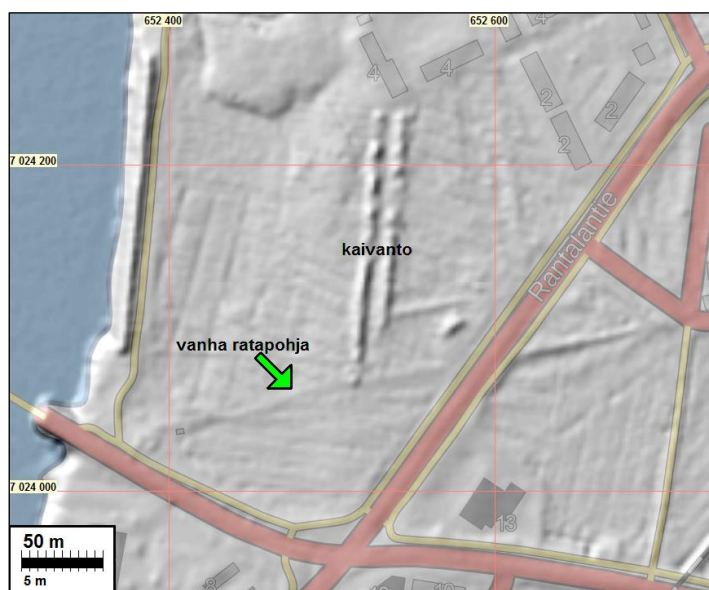
Jatkosodassa Lieksa toimi Rukajärven suuntaan hyökänneen 14. divisioonan tuki-alueena ja pääasiallisena huoltokeskuksena. Alueella on ollut mm. (ehkä saksalaisten) pioneerivarikko – sen paikantaminen tälle alueelle on epävarmaa ([Martiskainen 2013](#)). Finna.fi:ssä on vuonna 1942 alueesta itä-koillissuunasta otettu [ilmakuva](#). Siinä erottuu rannassa oleva iso rana-rakennelma ja siitä länteen, jokeenkin tarkasti kaivantojen kohdalla olevia rakennuksia, parakkeja tms. nelisivuisia rakennelmia, jotka ovat kahdessa pitkässä rivissä juuri samanmittaisena rivinä kuin mitä kaivanto on.

Vuoden 1959 maanjakokartalla alueen lounaiskulmaan on merkitty ”varikko” ja piirretty myös samalle kiinteistölle em. kaivannot. Mikä varikko on kyseessä, sitä ei nyt saatu selvitettyä. 1800-luvun kartoilla alueella on Mattilan talo ja peltoa. Alueen eteläosan poikki rantaan, kaivantojen eteläpuolella on kulkenut myös kapearaiteisen Pankakoski-Lieksa rata ja sittemmin siitä sahalle erkaantunut pistoraide. Pankakosken kapearaiteinen rata rakennettiin v. 1897 ja purettiin v. 1952. Vanha rata-pohja näkyy vallina joka yhtyy Rantalantien itäpuolella nykyiseen Paloaseman-tiehen, kohdalla mistä vanha rata n. v. 1930 siirretty kulkemaan etelään.

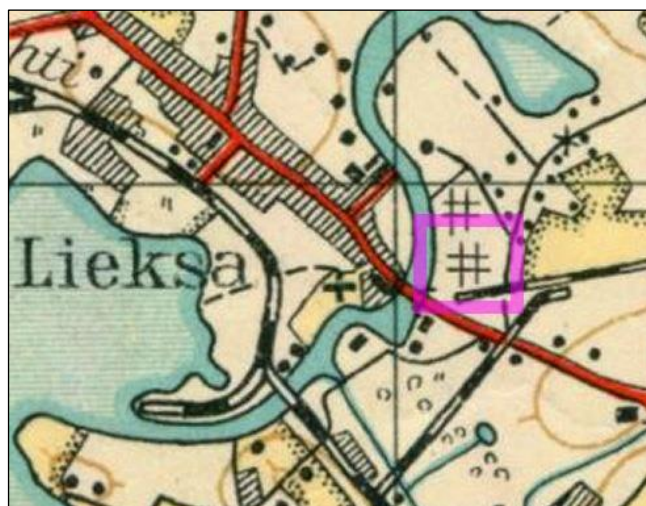
Kaivannot liittyvät ilmeisesti sota-aikaiseen toimintaan, sen aikaiseen varikkoon tai 1930 - 40 lukujen puutavaran käsittelyyn. Alueella on siis ollut 1900-luvun puolessa välissä monenlaista toimintaa. Alueen toiminta on ilmeisen nuorta ja ajoittuu 1900 luvun puolen välin ympärille 1940 - 1960 luvuille. Museoviraston ohjeistuksien ja muinaismuistolain mukaan, alue ei ole arkeologinen suojelukohde ikänsä takia, ei muinaisjäännös eikä arkeologinen muu kulttuuriperintökohde. Muinaismuistolaki ei siis tätä aluetta koske.

Toiminta alueella on ehkä osaksi ollut luonteeltaan sotilaallista ja sodan aikaista, mutta tämänkaltaisen varikko (siviili vaiko sotilas?) ei ole puolustusvarustus, kuten Salpalinjan rakenteet ja 1. ms varustukset, jotka ovat niiden nuoresta iästään huolimatta ohjeistettu luokiteltaviksi Mrl:n nojalla ja kaavoituksen keinoin suojeltavaksi, sotahistorialliseksi kohteeksi. Tätä varikkoaluetta ei sellaisena voi pitää.





Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkunan viistovalovarjosteessa näkyvät kaivannot, sekä alueella olleen radan vanha ratapohja.



Vasen. Kartta v. 1959-63, kartan lounaisreunaan merkitty varikko ja edelleen mastossa näkyvä kaivanto. Oikea. Kartta v. 1935 Alue, jossa maastossa todettu kaivanto on sinipunaiseen rajauksen sisällä. Kyseinen alue on merkitty puutavaran varastoalueeksi.



Vasen. Hannu Poutiainen kaivannon pohjalla. Lounaaseen. Oikea. Kaivannon eteläosassa, sen pohjalla oleva betonirakennelma. Länteen.

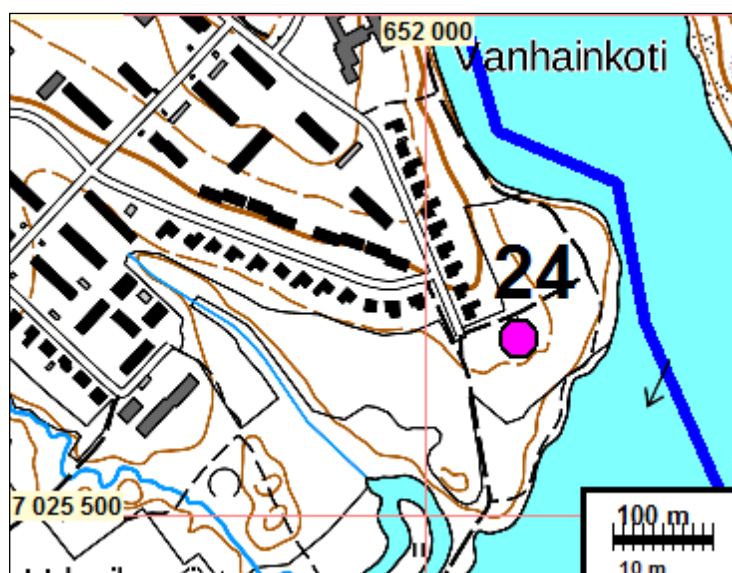
24 LIEKSA

Mjtunnus: uusi kohde
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikat, talonpaikka

Koordin: N 7025676 E 652095

Tutkijat: Poutiainen & Sepänmaa 2019 inventointi.

Huomiot: Poutiainen & Sepänmaa 2019: Vanhan, 1800-luvun isojakokartalta paikannetun ja sittemmin autioituneen talonpaikka on nyt tasattua ja muokattua aluetta. Paikalla on puiston nurmikenttä. Alueella on ollut ulkorakennuksia v. 1976 peruskartalla. Alue on ollut peltona ainakin vielä viime vuosituhaten lopussa. Paikalla on tuskin säilynyt ehjänä tunnistettavia jäännöksiä vanhimmasta paikalla olleesta asutuksesta. Kohde on raportin tonttiluettelossa talotontti nro 10.



Talotontin paikka sinipunaisella pallolla. Vyöhykkeen 1 raja sinisellä.

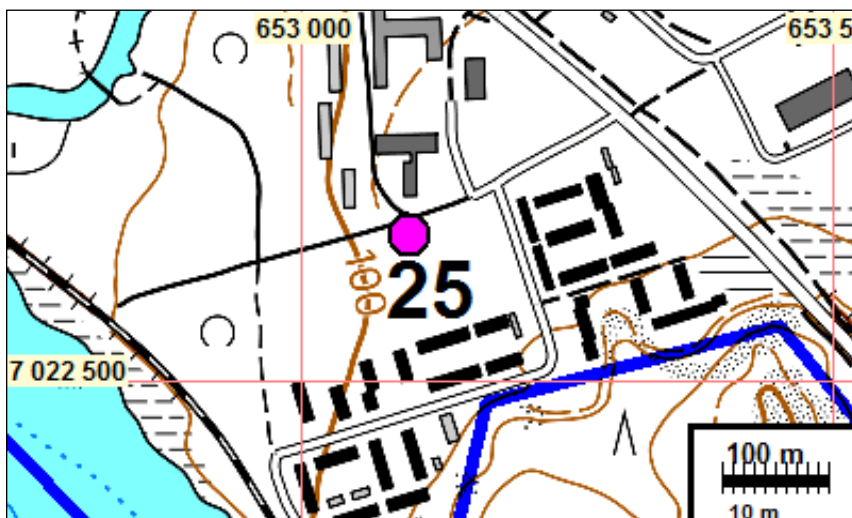
25 LIEKSA PIKKU-PAPPILA

Mjtunnus: uusi kohde
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikat, talonpaikka

Koordin: N 7022636 E 653102

Tutkijat: Poutiainen & Sepänmaa 2019 inventointi.

Huomiot: Poutiainen & Sepänmaa 2019: Vanha, 1800 luvun isojakokartalta paikannettu autioitunut talonpaikka sijaitsee nyt rakennusten välisessä metsäpuistossa. Alue vaikuttaa kaivetulta ja muokatulta. Kohdalla on ollut asuintalo ja ulkorakennuksia v. 1982 peruskartalla. Paikka on siis vasta hiljattain autioitunut ja ollut käytössä vielä 1980 luvulla.. Alueella tuskin on säilynyt ehjänä tunnistettavia jäännöksiä vanhimmasta paikalla olleesta asutuksesta. Kohde on raportin tonttiluettelossa nro 25.



Talotontin paikka sinipunaisella pallolla. Vyöhykkeen 1 raja sinisellä.

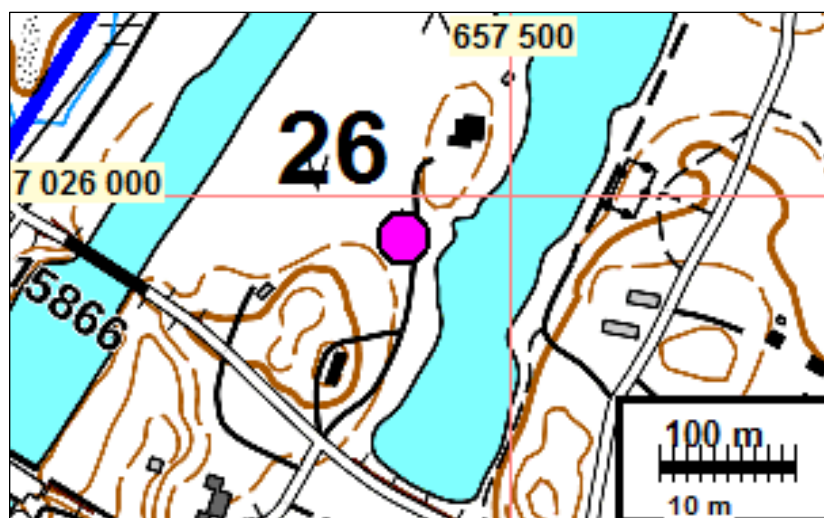
26 LIEKSA PIKKU-PAPPILA

Mjtunnus: uusi kohde
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikat, talonpaikka

Koordin: N 7025968 E 657420

Tutkijat: Poutiainen & Sepänmaa 2019 inventointi.

Huomiot: Poutiainen & Sepänmaa 2019: Vanha ja autioitunut, 1800 luvun isojakokaralta paikannettu talotontin paikka sijaitsee Pankakosken ruukin alueella, rakennusten välisellä ja muokatulla metsäpuisto alueella. Alue vaikuttaa kaivetulta ja muokatulta. Paikalla tuskin on säilynyt ehjänä tunnistettavia jäännöksiä vanhimmasta paikalla olleesta asutuksesta. Kohde on raportin tonttiluettelossa nro 42.



Talotontin paikka sinipunaisella pallolla. Vyöhykkeen 1 raja sinisellä.

27 LIEKSA PAPPILANNIEMI

Mjtunnus: uusi kohde
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikat, talonpaikka

Koordin: N 7023878 E 652029

Tutkijat: Poutiainen & Sepänmaa 2019 inventointi.

Huomiot: Poutiainen & Sepänmaa 2019: Vanha ja autioitunut, 1800 luvun isojakokartalta paikannettu talotontti sijaitsee ratapenkan tuntumassa metsäisellä puistoalueella. Alue vaikuttaa kaivellulta ja muokatulta. Paikalla tuskin on säilynyt ehjänä tunnistettavia jäännöksiä vanhimmasta paikalla olleesta asutuksesta. Kohde on raportin tonttiluettelossa nro 67.



Talotontin paikka sinipunaisella pallolla. Vyöhykkeen 1 raja sinisellä.

Löytöpaikat

5 LIEKSA NOTKOLA

Mjtunnus: 1000004480
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 7025577 E: 650168 , paikannustarkkuus arviolta ± 100 m

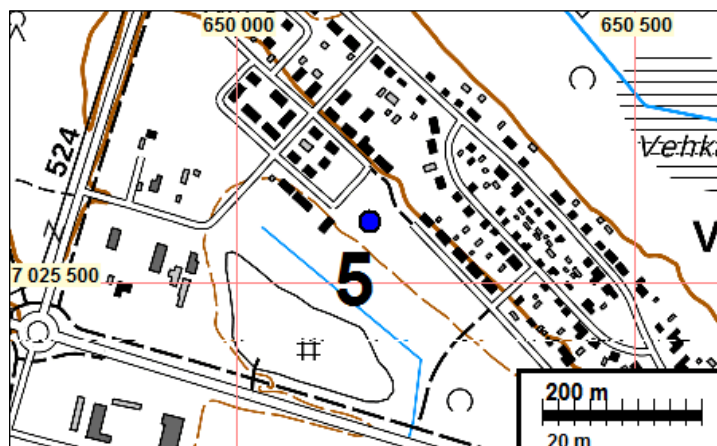
Tutkijat: Maarit Lönnberg 1971 inventointi, Hannu Poutiainen & Timo Sepänmaa 2019 inventointi.

Löydöt: PiKsm 2763, PiKsm 2764

Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 2,3 km luoteeseen. Löytö Pielisen pohjoispuolelta, n. 80 m Saastamoisen talosta etelään.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Reikäkiven ja reikäkiven lohelman (PiKSM 2763–2764) löytöpaikka sijaitsee nykyään omakotialueella. Esineet löysi työmies T.J. Saastamoinen kaivaessaan oja metsän keskellä olevan suoperäisen niityn reunaan, Saastamoisen talosta n. 80 m etelään.

Poutiainen & Sepänmaa 2019: Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2019 inventoinnin yhteydessä. Sen paikannus on epävarma ja kauempaa tarkasteltuna alue ei vaikuta sellaiselta josta jotain esihistoriaa voisi löytää.



Muinaisjäännösrekisteriin merkitty löytöpaikka merkitty sinisellä pisteellä. Paikannus on karkea.

9 LIEKSA TIMITRANNIEMI

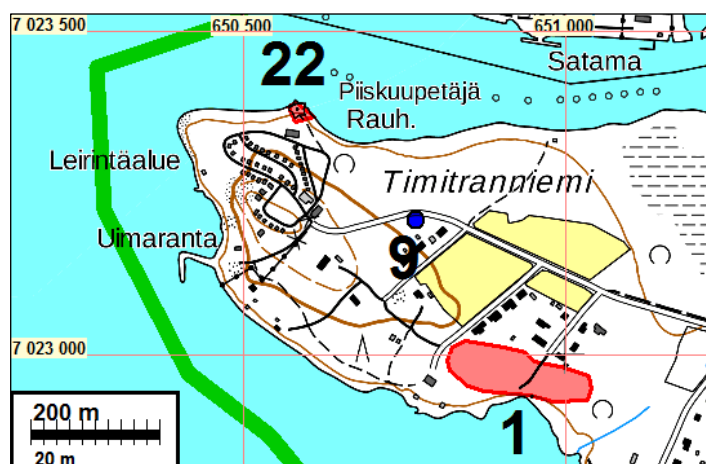
Mjtunnus: 1000004517
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 7023208 E: 650768 (karkea oletus)

Tutkijat: Hannu Poutiainen & Timo Sepänmaa 2019 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 1,3 km lounaaseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Kourutalta (PiKSM 986) on löytynyt Timitranniemen pelloilta Lieksankylästä. Esineen on talletanut suutari Eino Kukkonen Juuan Ahmovaarasta.

Poutiainen & Sepänmaa 2019: Tarkka löytöpaikka ei ole tiedossa. Alue on pääasiassa kesantopeltoa, osin rakennettua. Maasto on hyvin loivapiirteistä – matalaa ja eri suuntiin viettävää. Alueella ei nyt havaittu mitään esihistoriaan viittaavaa.



Muinaisjäännösrekisteriin merkitty löytöpaikka (9) merkitty sinisellä pisteellä. Se on karkea oletus.

12 LIEKSA ILJANNIEMI

Mjtunnus: 1000004439
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 7025057 E: 652268 summittainen paikannus, ehkä +-300 m tarkkuudella.

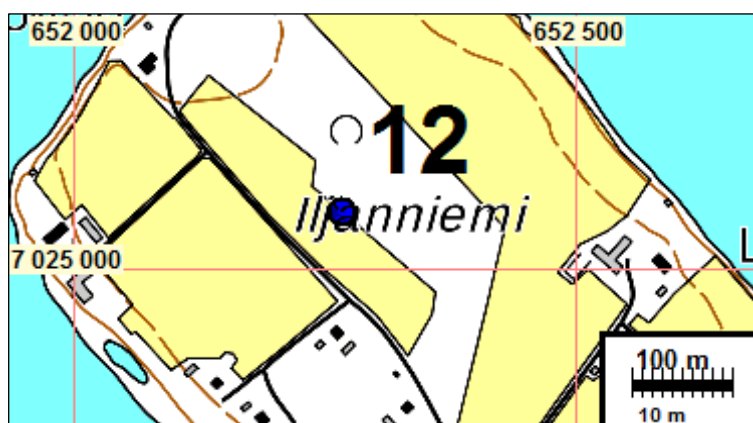
Tutkijat: Maarit Lönnberg 1971 inventointi, Hannu Poutiainen & Timo Sepänmaa 2019 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 1,1 km koilliseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Tasataltan (KM 3162: 18) löytöpaikka sijaitsee Iljanniemen talon pellossa. Iljanniemi sijaitsee Lieksan keskustan tuntumassa, Lieksanjoen itärannalla.

Poutiainen & Sepänmaa 2019: Tarkka löytöpaikka ei ole tiedossa. Talon peltoja on ollut laajalla alueella. Iljanniemen alue on pääasiassa kesantopeltoa, osin rakennettua. Maasto on hyvin loivapiirteistä – matalaa ja eri suuntiin viettävää. Alueella ei nyt havaittu mitään esihistoriaan viittaavaa. Irtolöytö voi viitata kivikautiseen asuinpaikkaan, mutta aivan yhtälailla ei – se voi olla veteen tai maalle hukattu.

Jossain alueella mahdollisesti sijaitsevan kivikautisen asuinpaikan jäännösten (alue on ollut lähes kokonaan peltoa – asuinpaikka voi olla kokonaan tuhoutunut) löytäminen edellyttää hyvin laajaa tarkkuusinventointia, mielellään kaivinkoneella tehtävää koeojitusta. Sama koskee useimpia muitakin alueen löytöpaikkoja.



Muinaisjäännösrekisteriin merkitty löytöpaikka sinisellä pisteellä.

13 LIEKSA SAAVANNIEMI 2

Mjtunnus: 1000004500
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 7024637 E: 652368 Z: 95 +-4 m. Paikannus on karkea ja oletus.

Tutkijat: Maarit Lönnberg 1971 inventointi, Hannu Poutiainen & Timo Sepänmaa 2019 inventointi.

Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 0,8 km koilliseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Kourutaltan (KM 3162: 11) löytöpaikka sijaitsee Lieksanjoen itärannalla, matalalla Lieksanjokeen työntyvällä niemellä, muhevamullaisella pellolla, Saavanniemen talosta n. 100 m lounaaseen.

Poutiainen & Sepänmaa 2019: Alue on pääasiassa nuorta metsää kasvavaa entistä peltoa, osin rakennettua. Maasto on hyvin loivapiirteistä – matalaa ja eri suuntiin viettävää. Alueella ei nyt havaittu mitään esihistoriaan viittaavaa.



Vasen. Muinaisjäännösrekisteriin merkitty löytöpaikka sinisellä pisteellä. Oikea. Arvioidun löytöpaikan aluetta maastossa. Löydön paikannus on summittainen arvio.

14 LIEKSA HOVILA

Mjtunnus: 1000004437

Status: löytöpaikka

Ajoitus: kivikautinen

Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 7024257 E: 652168 (karkea oletus)

Tutkijat: Maarit Lönnberg 1971 inventointi, Hannu Poutiainen & Timo Sepänmaa 2019 inventointi.

Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 0,4 km itään.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Kourutaltan (KM 3162: 2) löytöpaikka sijaitsee Hovilan talon pellolla. Hovila on Lieksan keskustassa, Lieksanjoen länsirannalla

Poutiainen & Sepänmaa 2019: Tarkka löytöpaikka ei ole tiedossa. Alue on pääasiassa puistoa, osin rakennettua. Alueella ei nyt havaittu mitään esihistoriaan viittaavaa.



Muinaisjäännösrekisteriin merkitty löytöpaikka sinisellä pisteellä.

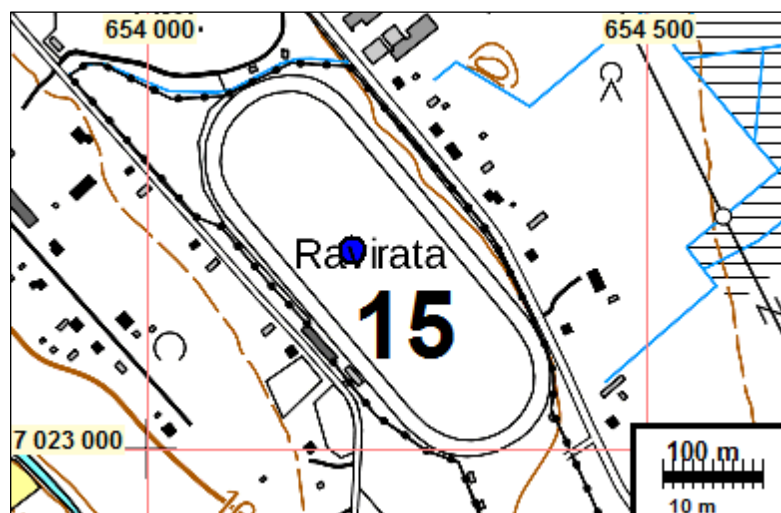
15 LIEKSA RAVIRATA

Mjtunnus: 1000004494
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 7023198 E: 654207 (karkea oletus – raviradan keskiosa)

Tutkijat: Hannu Poutiainen & Timo Sepänmaa 2019 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 2,6 km itään.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Kiviesineen katkelma (KM 27159) on löytynyt raviradan täytemaan joukosta, raviradan varikkoalueelta kiviä kerätessä n. vuonna 1990. Esine oli katkennut sitä kopistellessa.

Poutiainen & Sepänmaa 2019: Tarkka löytöpaikka ei ole tiedossa. Alue on ravirataa – siis täysin raivattu ja rakennettua. Alueella ei nyt havaittu mitään esihistoriaan viittaavaa.



Muinaisjäännösrekisteriin merkitty löytöpaikka sinisellä pisteellä.

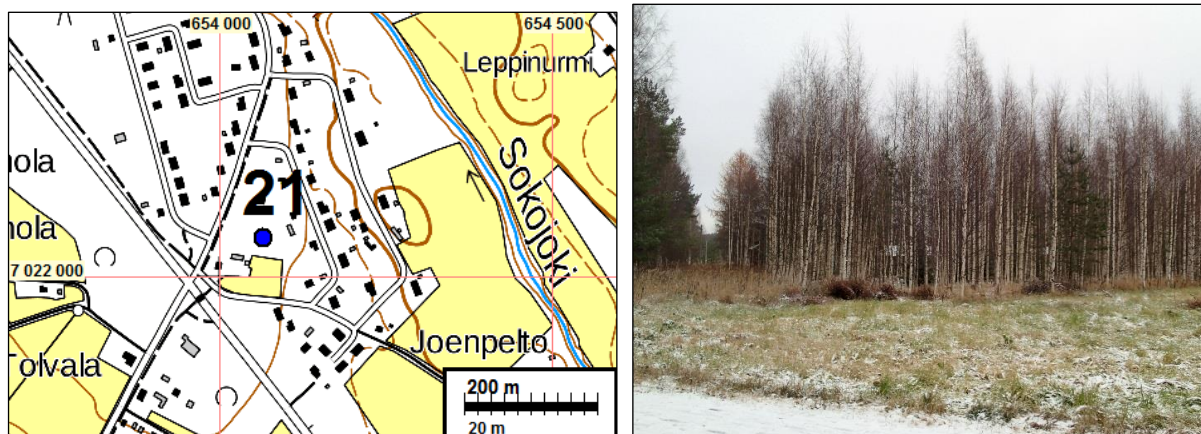
21 LIEKSA SOKOJOKI

Mjtunnus: 1000004510
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 7022058 E: 654067

Tutkijat: Hannu Poutiainen & Timo Sepänmaa 2019 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 3,0 km kaakkoon.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Liusketerien ja -levyjen (KM 16419: 1-2) löytöpaikka sijaitsee savisessa perunapellossa, Hilolan talosta n. 30 m koilliseen, Sokojoen rannasta vajaa 200 m länteen. Osa esineistä oli löydettyä yhtenä kasana n. 30 cm syvällä. Esineet löysi koululainen Eero Hilonen v. 1964.

Poutiainen & Sepänmaa 2019: Paikka sijaitsee rakennetun alueen keskellä olevalla pääasiassa koivua kasvavalla metsäalueella. Kohtaa ei vuoden 2019 inventoinnin yhteydessä tarkemmin tarkastettu – paikka ei vaikuttanut olevan ainakaan kivikautiselle muinaisjäännökselle lainkaan sopiva. Löytöjen lajin tarkastaminen olisi näkemyksemme mukaan aiheellista, ovatko KM 16419 liusketerät ja –levyt artefakteja vai luonnon muodostamia?



Vasen. Muinaisjäännösrekisteriin merkitty löytöpaikka sinisellä pisteellä. Oikea. Löytöpaikka koivikon kohdalla.

Vyöhyke 2

Selvitys

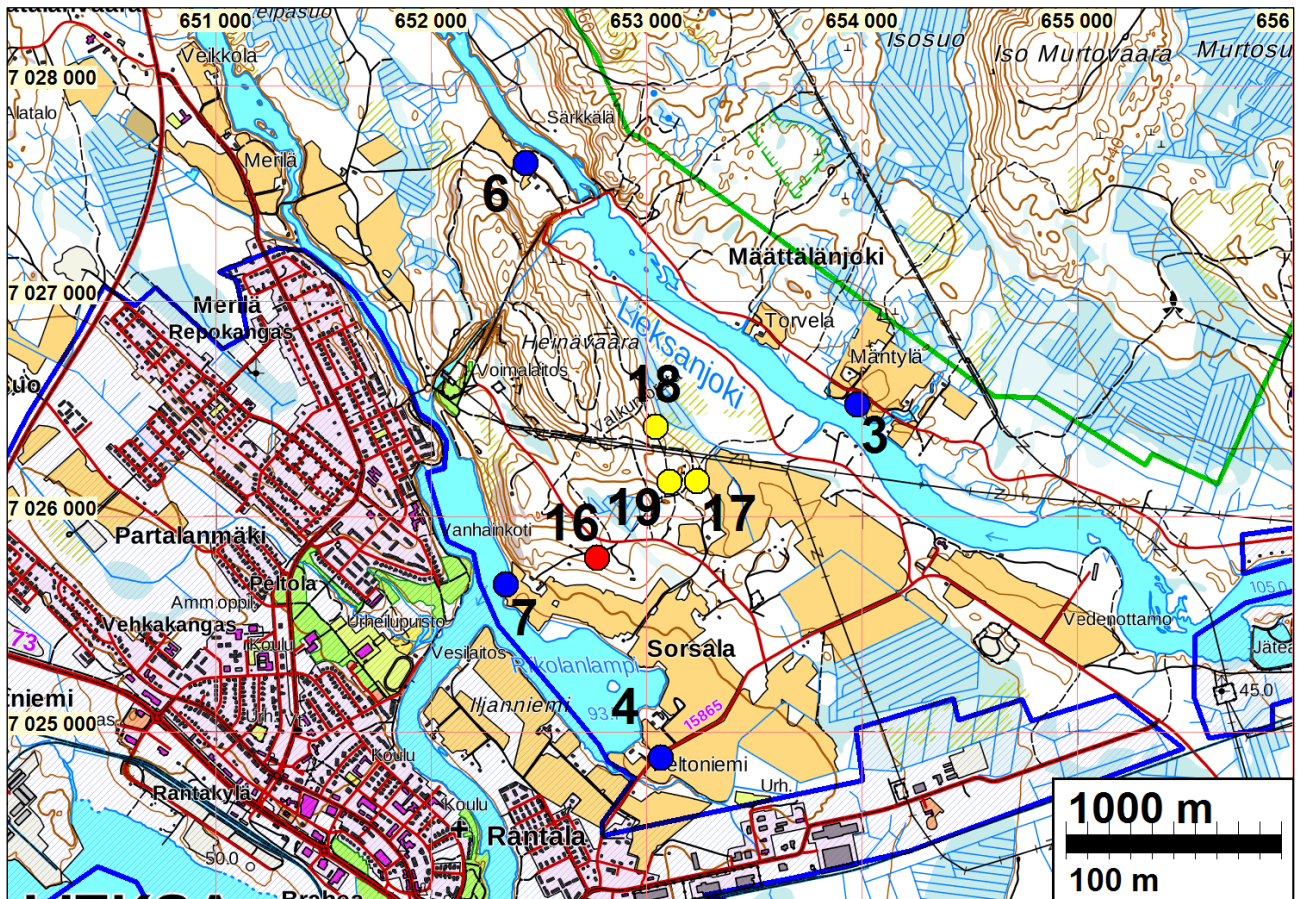
Vyöhykkeen 2 alueella tehdyt aikaisemmat arkeologiset tutkimukset ovat vuonna Maarit Lönnbergin tekemä inventointi vuonna 1971 ja vuonna 2005 Petro Pesosen tekemä inventointi. Niiden perusteella alueelta tunnetaan 1 kiinteää muinaisjäännös (kivikautinen asuinpaikka) ja 3 mahdollista muinaisjäännöstä (kivikautista asuinpaikka) sekä 4 kivikautista löytöpaikkaa.

Aluetta kuvaavia vanhoja 1800-luvun alkupuolen (ei ole vanhempia tarkkoja) karttoja tutkittiin ja niiltä paikannettiin talot ja tonttimaat. Sellaiset vanhat talopaikat, jotka ovat nyt autioina, arvioitiin alustavasti mahdollisiksi muinaisjäännöksiksi. Rakennetuilla alueilla sijaitsevat tai edelleen käytössä olevat tontit arvioitiin arkeologisesti mielenkiinnostomiksi. Selvityksessä tarkasteltiin Maanmittauslaitoksen ilmalaserkeilauksella tuotettua maastomallia, josta paikannettiin arkeologisesti mahdollisesti mielenkiintoisia maarakenteita ja maastonmuotoja.

Kohdeluettelo

Vyöhyke 2						
Nro	Nimi	N	E	Ajoitus	Laji	Status
Kiinteät muinaisjäännökset						
16	SAAVANNIEMI 1	7025808	652770	kivikautinen	asuinpaikka	kiinteä muinaisjäännös (sm)
Mahdolliset muinaisjäännökset						
17	TÄDINSUO 1	7026162	653235	kivikautinen	asuinpaikka	mahdollinen muinaisjäännös
18	TÄDINSUO 2	7026415	653040	kivikautinen	asuinpaikka	mahdollinen muinaisjäännös
19	TÄDINSUO 3	7026157	653105	kivikautinen	asuinpaikka	mahdollinen muinaisjäännös
Löytöpaikat						
3	MÄÄTTÄLÄNJOKI	7026516	6653977	kivikautinen	löytöpaikka	löytöpaikka
4	PELTONIEMI	7024877	653067	kivikautinen	löytöpaikka	löytöpaikka
6	PUKARA	7027636	652438	kivikautinen	löytöpaikka	löytöpaikka
7	SAAVANNIEMI	7025681	652347	kivikautinen	löytöpaikka	löytöpaikka

kohdekartta



Vyöhykkeen 1 rajaus sinisellä, vyöhykkeen 2 rajaa vihreällä. Vyöhykkeestä 2 on yllä karttaote vain siitä alueen osasta, jossa on ennestään tunnettuja arkeologisia kohteita.

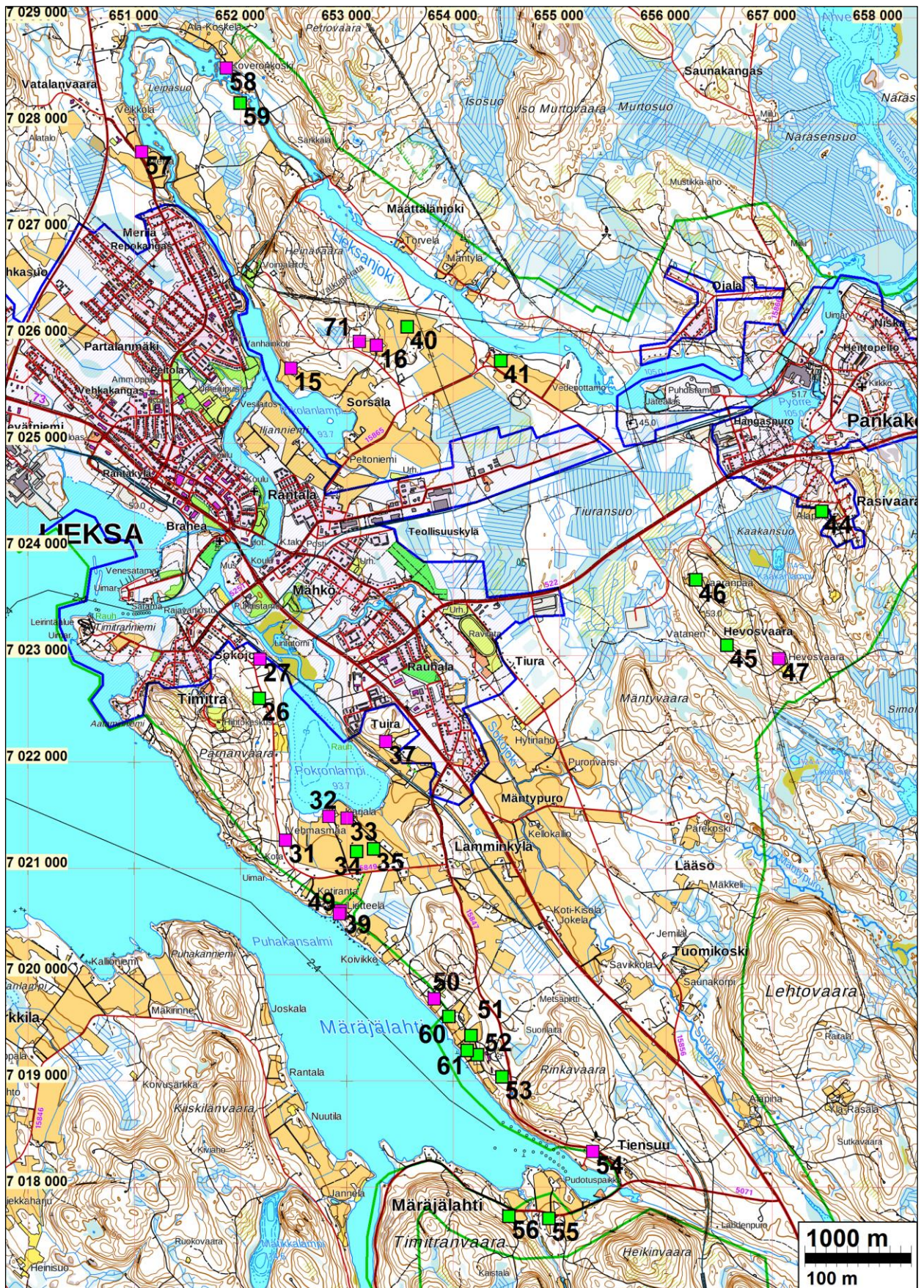
- Muinaisjäännös (sm)
- Mahdollinen muinaisjäännös
- Muu kohde
- Löytöpaikka

Historiallinen aika

Luettelo isojakokartoilta v. 1838–40 ja Saloheimon kartoilta paikannetuista talotonteista.

Luettelossa IK = tontti paikannettu isojakokartalta, SK = tontti paikannettu Saloheimo kartalta, X= vanha talotontti on mahdollinen muinaisjäännös siksi että on paikka nyt autio ja rakentamaton.

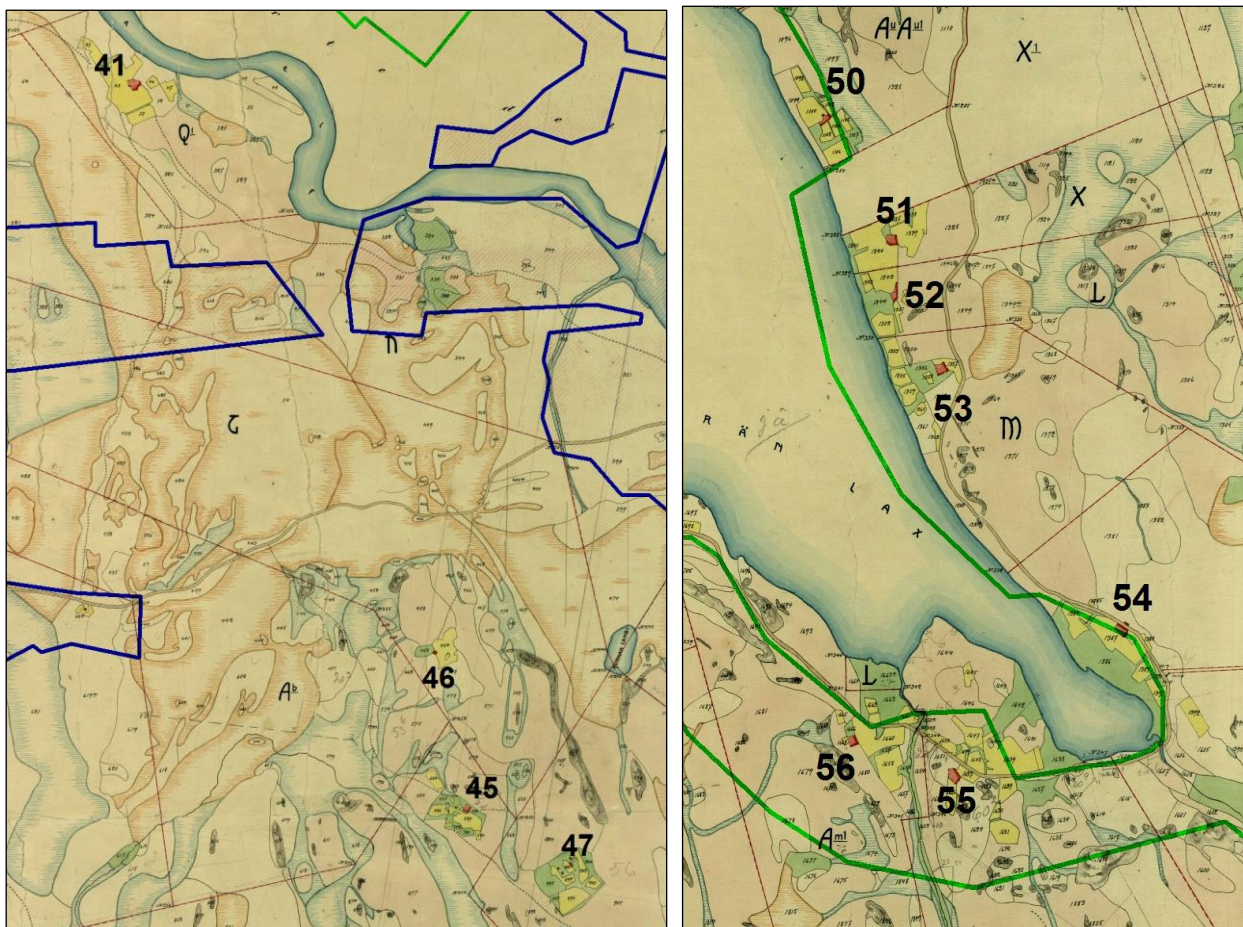
nro	N	E	IK	SK	Talon nimi Salohei- mon mukaan	Nykytila	X
15	7025700	652477	X	X	Saavanniemi	rakennetulla alueella	
16	7025917	653284	X	X	Mattila	rakennetulla alueella	
26	7022599	652179	X			metsää, autio	X
27	7022965	652188	X			rakennetulla alueella	
31	7021262	652428	X			rakennetulla alueella	
32	7021484	652832	X	X	Niemelä	rakennetulla alueella	
33	7021469	653007	X	X	Karjala	rakennetulla alueella	
34	7021160	653095	X			peltoa, autio	X
35	7021183	653253	X			peltoa, autio	X
37	7022188	653370	X	X	Saarela	rakennetulla alueella	
39	7020600	652947	X	X	Lintilä	rakennettua	
40	7026095	653570	X			pellolla, autio	X
41	7025776	654449	X			pellolla, autio	X
44	7024359	657470	X			pellolla, autio	X
45	7023097	656579	X			metsää, autio	X
46	7023714	656284	X			pellolla, autio	X
47	7022971	657070	X			rakennetulla alueella	
49	7020569	652933	X	X	Lintilä	rakennetulla alueella	
50	7019769	653826	X			rakennetulla alueella	
51	7019427	654169	X	X	Jyröjä	osin rakennettua, osin peltoa, autio	X
52	7019246	654231	X	X	Justo	pellolla, autio	X
53	7019040	654463	X			metsässä, autio	X
54	7018334	655317	X			rakennetulla alueella	
55	7017705	654901	X			osin rakennettua, osin peltoa, autio	X
56	7017727	654528	X			metsää ja pihapiiriä, autio	X
57	7027737	651075	X			rakennetulla alueella	
58	7028527	651869	X			rakennetulla alueella	
59	7028196	651997	X			metsää, autio	X
60	7019606	653963		X	Nokkala	autio	X
61	7019288	654135		X	Parkarla	autio	X
71	7025954	653123		X	Rokova	rakennetulla alueella	



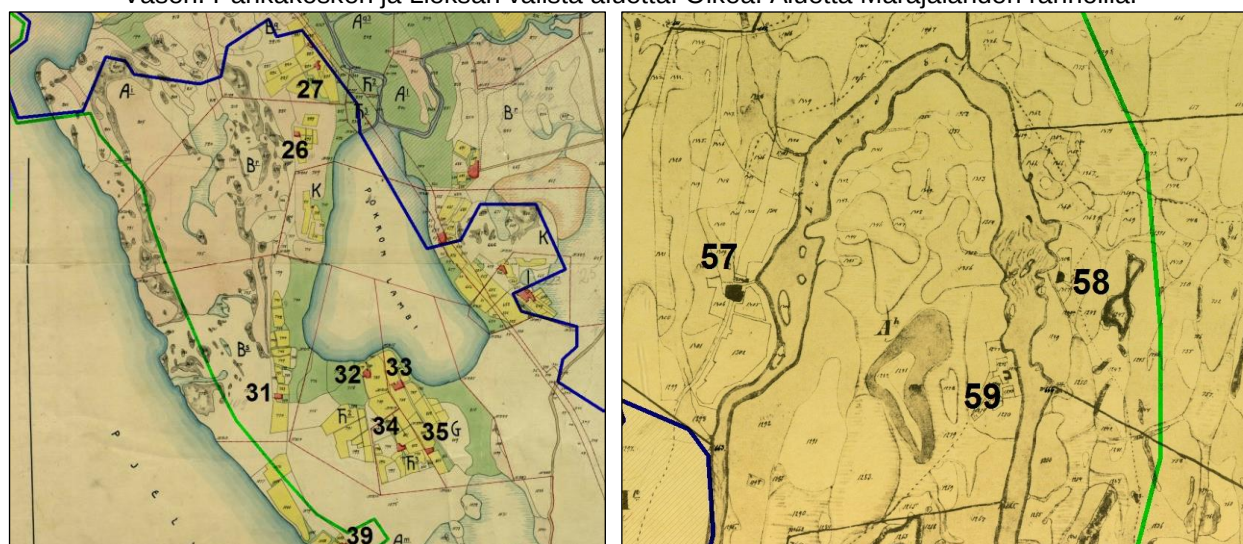
Isojakokartoilta ja Saloheimon kartoilta paikannetut talotontin. Vyöhykkeen 1 rajausta sinisellä, vyöhykkeen 2 rajausta vihreällä. Vyöhyke 2:sta on karttaesitys vain siltä osin kun alueella on vanhoja talotontteja.

- Talotontti rakennetulla alueella
- Talotontti, nyt autio = mahdollinen muinaisjäänös

Otteet isojakokartoista 1838-40. Talotontit numeroituna. Numerot viittaavat raportin talotontti-luetteloon. Kartoilla vyöhykkeen 1 rajausta sinisellä, vyöhykkeen 2 rajausta vihreällä.



Vasen. Pankakosken ja Lieksan välistä aluetta. Oikea. Aluetta Märjälahden rannoilla.

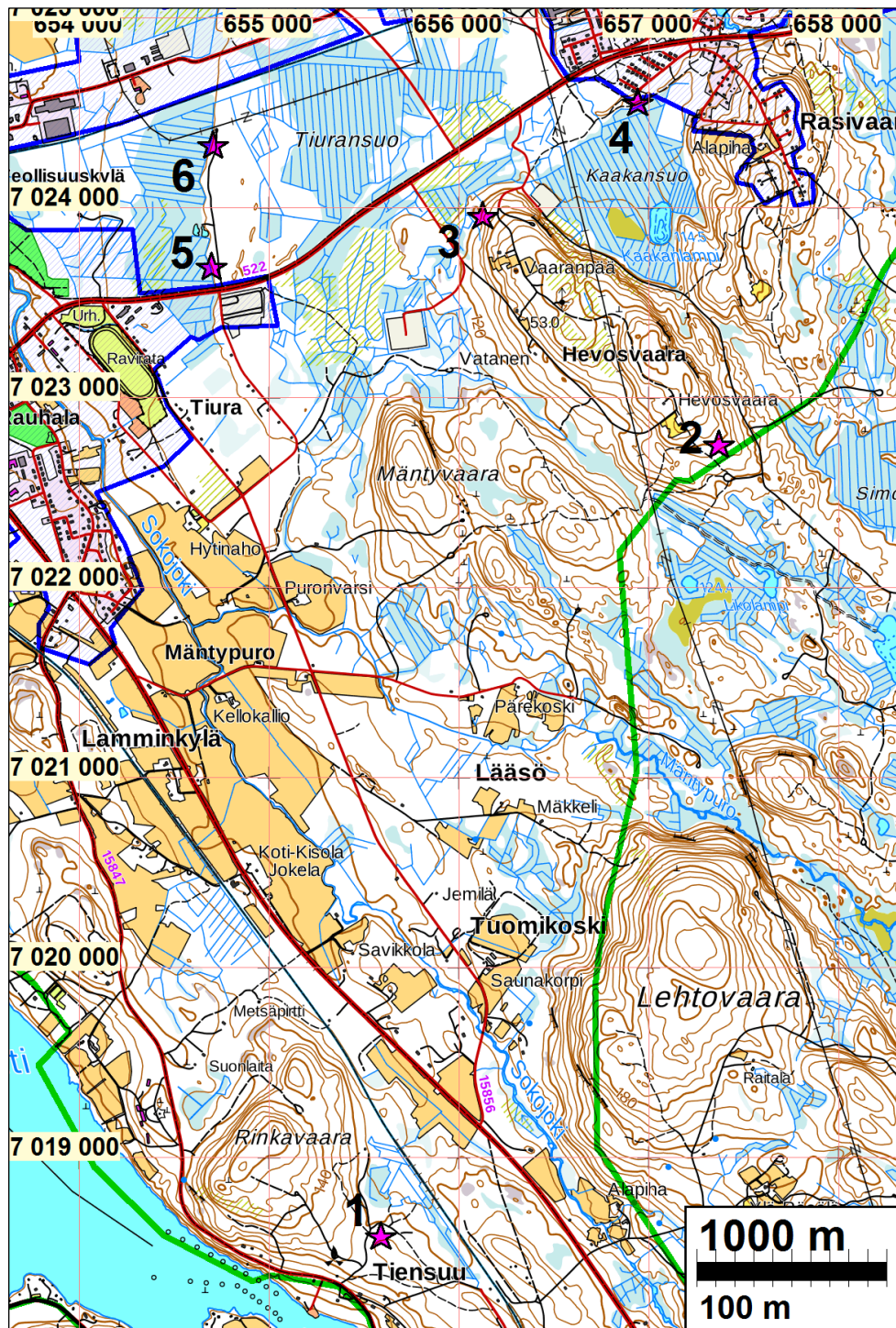


Vasen. Aluetta Pokronlammen ympäristössä. Oikea. Aluetta Lieksanjoen rannoilla vyöhykkeen 2 itäreunalla.

Maastomallihavainnot

Alueelta paikannettiin laserkeilausaineistosta laaditusta maastomallista kuusi sellaista maarakennetta, jotka saattavat olla arkeologisesti mielenkiintoisia. Kyseiset maastonmuodot, kuten painaumat, kuopat ja vallit voivat olla muinaisjäännöksiä, mutta toisaalta myös nykyaikaisen

maankäytön jälkiä kuten maa-aineksenottoon tms. liittyviä, tai luontaisia. Maastomallista tehtyjen havaintojen tarkempi selvittäminen edellyttää niiden tarkastamista maastossa.



Vyöhyke 1 raja sinisellä, vyöhyke 2 raja vihreällä. Havaintokohdat sinipunaisella tähdellä ja numerolla.

Nro	N	E	Kuvaus, arvio havainnosta
1	7018582	655590	Mahdollinen hiilihauta
2	7022748	657369	Mahdollinen hiilimiilu
3	7023955	656127	Vallimaisia maastonmuotoja
4	7024552	656941	Painanne
5	7023688	654697	Painanteita
6	7024327	654708	Painanne

Muinaisjäännökset

16 LIEKSA SAAVANNIEMI 1

Mjtunnus: 1000004657

Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

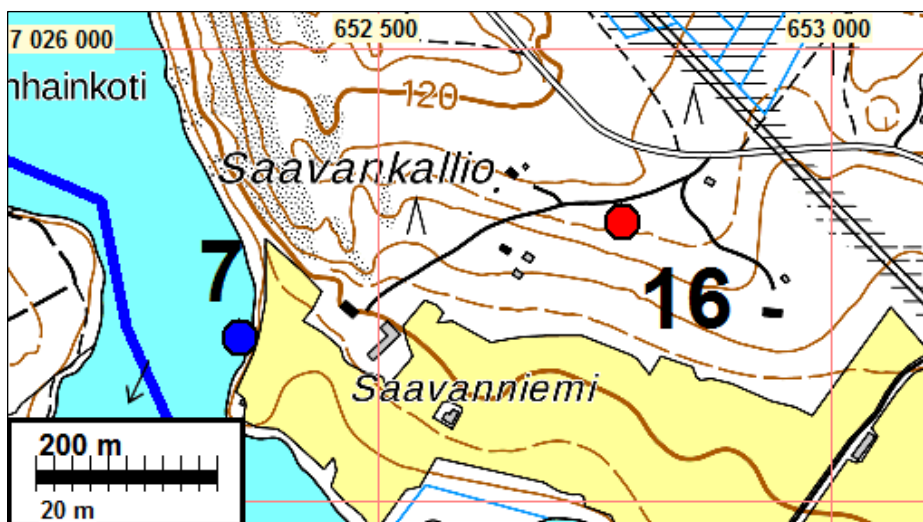
Koordin: N: 7025808 E: 652770 Z: 113

Tutkijat: Petro Pesonen 2005 inventointi.

Löydöt: KM 35361 (kvartsi-iskoksia)

Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 2,0 km koilliseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Asuinpaikka sijaitsee Lieksanjoen varrella, Riikolanlammen pohjoispuolella olevan Saavanniemen talon koillispuolella. Asuinpaikalla on kaksi löytökohtaa, joista ensimmäinen on Saavanniemeen johtavan tien pohjoispuolella olevan talon vanhalla pihapellolla tai kasvimaalla, joka on ilmeisesti kullotettu kasvillisuudesta puhtaaksi. Täältä löytyi kvartsia n. 25 x 30 m kokoiselta alalta sieltä täältä paljastuneesta hiekkamaasta. Löytöalue on pari metriä korkealla muinaisrantatörmällä, joka jatkuu ehjässä kangasmaastossa löytöalueen kaakkoispuolella. Saavanniemeen johtavalta tieltä erkaantuu kiinteistötie etelään lähellä voimalaitokselle johtavaa tietä. Tämän tien varrella, sen pohjoispuolella on vanha laikutusalue muinaisella niemellä, jossa metsän reunan yhdestä laikusta löytyi pari kvartsia soransekaisesta hiekasta. Todennäköisesti ehjää asuinpaikkaa on kan-
kaalla myös näiden kahden löytöalueen välillä. Siksi kohteet on yhdistetty yhdeksi asuinpaikaksi, vaikka etäisyyttä onkin hieman yli 200 m.



Raportin kohteet pistein vyöhykkeen 1 raja-
us sinisellä.

Mahdollinen muinaisjäännös

17 LIEKSA TÄDINSUO 1

Mjtunnus: 1000004759

Status: mahdollinen muinaisjäännös

Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

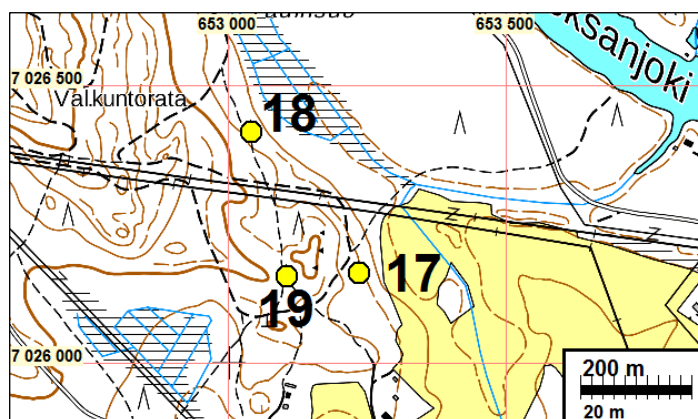
Koordin: N: 7026162 E: 653235

Tutkijat: Petro Pesonen 2005 inventointi.

Löydöt: KM 35425 (Kvartsia)

Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 2,6 km koilliseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Kohde sijaitsee Lieksanjoen varrella olevan Tädinsuon rannalla. Tädinsuo on ilmeisesti Lieksanjoen vanha, soistunut uoma. Paikalta on löytynyt yksi kvartsi-iskos tuulenskaadosta, pellolle ja Tädinsuolle laskevan rantatörmän päältä. Maasto on muutamaa tuulenskaatoa lukuun ottamatta mäntykangasta ja maaperä on hieman kivistä hienoa hietaa tai hiekkaa.



Raportin kohteet pistein ja raportin kohdenumero.

18 LIEKSA TÄDINSUO 2

Mjtunnus: 1000004760
Status: mahdollinen muinaisjäännös
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 7026415 E: 653040

Tutkijat: Petro Pesonen 2005 inventointi.

Löydöt: KM 35426 kvartsi-iskos

Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 2,7 km koilliseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Kohde sijaitsee Lieksanjoen varrella olevan Tädinsuon rannalla. Tädinsuo on ilmeisesti Lieksanjoen vanha, soistunut uoma. Paikalta on löytynyt yksi kvartsi-iskos muinaisrantatörmän reunaa kulkevan vanhan, sammaloituneen traktoriuran pinnasta. Maasto on sekametsää, maaperä hienoa hiekkaa tai hietaa.

19 LIEKSA TÄDINSUO 3

Mjtunnus: 1000004761
Status: mahdollinen muinaisjäännös
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 7026157 E: 653105
 Tutkijat: Petro Pesonen 2005 inventointi.
 Löydöt: KM 35427 kvartsi-iskos
 Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 2,5 km koilliseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Kohde sijaitsee Lieksanjoen varrella olevan Tädinsuon rannalla. Tädinsuo on ilmeisesti Lieksanjoen vanha, soistunut uoma. Paikalta on löytynyt metsäpolun pinnalta hiekasta yksi kvartsi-iskos kannaksenomaiselta maastonkohdalta. Paikka on ehjää mäntykangasta ulkoilualueella. Polulla on jonkin verran myös mahdollisesti tuotua soraa ja kiviä. Silti vaikuttaa mahdolliselta, että paikalla olisi kivikautinen asuinpaikka. Paikalla on myös 2-metrinen kuoppa

Löytöpaikat

3 LIEKSA MÄÄTTÄLÄNJOKI

Mjtunnus: 1000004476
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 7026516 E: 653977 Z: 107

Löydöt: KM 21503 (kourutaltoa)
 Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 3,3 km koilliseen.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Pohjalainen kourutaltoa (KM 21503) löytyi Määttälänjoen tilan 68:25 joenrantapellostä, jossa se tuli maanpinnalle perunannostokoneen nostamien kivien mukana. Paikka on Lieksanjoen koillisrannalla Jokelan tilan rakennuksista 50 - 100 m etelään.



Vyöhykkeen 2 raja-alue vihreällä.

4 LIEKSA PELTONIEMI

Mjtunnus: 1000004459
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka
 Koordin: N: 7024877 E: 653067 Z: 97

Löydöt: KM 21677 (poikkikirves)
 Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 1,6 km koilliseen.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Poikkiteräinen kirves (KM 21677) löytyi Lieksan Sor-salasta Rantalantien varrelta, Riikolanlammen lähetyviltä ennen Kurapuroa.



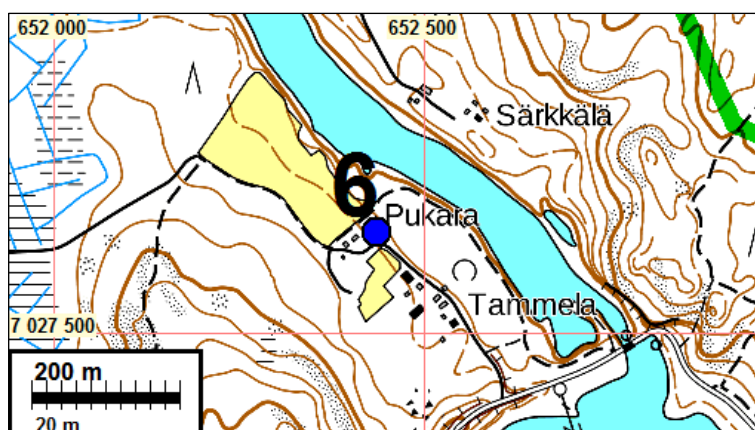
Vyöhykkeen 1 rajausta sinisellä.

6 LIEKSA PUKARA

Mjtunnus: 1000004492
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordinatit: N: 7027636 E: 652438, paikannus ± 50 m

Tutkijat: Maarit Lönnberg 1971 inventointi.
 Löydöt: KM 1887 (kourutaltilta)
 Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 3,7 km pohjoiseen. Löytö Lieksanjoen W-rannalta Pukaran tilan maalta rannasta.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri 2019: Lieksanjoen W-rannalla sij Pukaran tila. Kourutaltan (KM 1887: 1) löytöpaikka sijaitsee Lieksanjoen länsirannalla, Pukaran talon luona.



Vyöhykkeen 2 rajausta vihreällä.

7 LIEKSA SAAVANNIEMI

Mjtunnus: ei muinaisjäännösrekisterissä

Status: löytöpaikka
Ajoitus: kivikautinen
Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 7025681 E: 652347, paikannus ± 50 m

Tutkijat: Maarit Lönnberg 1971 inventointi.

Löydöt: KM 3162 (kourutaltoa)

Sijainti: Paikka sijaitsee Lieksan kirkosta 1,7 km pohjoiseen. Paikka sijaitsee Lieksanjoen E-rannalla Riikolanlammen NW-puolella

Huomiot: Muinaiskalupäiväkirja 2019: Lieksanjoen E-ranta Riikolanlammen NW-puolella. Matala niemi, multapohjainen pelto.

Kartta s. 41.
